

AMK Mededelingen

Mededelingen van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring v.z.w.
15 juni 1999

verschijnt driemaandelijks
99.2

Inhoud AMK Mededelingen 99.2

F. Dielen	
Editoriaal	31
O. Van de Kerckhove	
Waarom heeft de Vliegezwam een rode hoed?	32
J. Lachapelle	
Bijdrage tot de studie van het mycologisch profiel van het Belgisch maritiem district, gebied der maritieme duinen in de omgeving van De Haan	41
K. Van de Put	
Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	43
F. Dielen	
<i>Hypsizygus (Lyophyllum) ulmarius</i> (Bull.: Fr.) Redhead, lepenzwam, terug van weggeweest	44
H. De Meulder	
<i>Psathyrella almerensis</i> , Polderfranjehoed, een nieuwe franjehoed voor ons land	46
H. De Meulder	
Onderzoek naar het voorkomen van microfungi op Riet (<i>Phragmites australis</i>) deel 3	48
K. Van de Put	
<i>Hauerslevia pulverulenta</i> (Hauerslev) P. Roberts, een poederig gloeocystidenwasje uit Nismes	53
J. De Keyser	
De 8ste Vlaamse Mycologendag op 20 maart 1999	55
Over onze dinsdagavonden	56
Activiteiten	57

Redactie AMK Mededelingen

A. de Haan, A. De Kesel, H. De Meulder, F. Dielen, J. Schavey, K. Van de Put, E. Vandeven, R. Walleyntikwerk: J. De Sutter, Bloemenlaan 15, 2950 Kapellen, tel.: 03/664.94.14, e-mail: jokes@online.be.
vormgeving: E. Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde, tel.: 02/267.74.18.
verzending: H. De Meulder, Verenigde Natieslaan 131, 2660 Hoboken

Richtlijnen voor auteurs van artikels in AMK Mededelingen

Alle leden van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring hebben het recht te publiceren in AMK Mededelingen. Artikels kunnen ingestuurd worden zowel in duidelijk handschrift als getikt. Teksten op diskette van 3.5" zijn ook van harte welkom.

Alle artikels moeten naar Joke De Sutter, Bloemenlaan 15 te 2950 Kapellen gezonden worden, minimum zes weken voor het verschijnen.

Figuren in inkt mogen maximaal 16,6 cm x 23,4 cm groot zijn, inclusief maatstrepen en nummering van de tekeningen. Grotere tekeningen zullen verkleind of versneden worden. De figuren worden best voorzien van een maatstreep om de afmetingen aan te duiden. Vermeld steeds naam en adres van de auteur.

Omslagfiguur: *Suillus luteus*, Bruine ringboleet door Omer Van de Kerckhove

ISSN 0771-9884

wettelijk depot: BD 36771

verantwoordelijke uitgever: E. Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde

AMK Mededelingen wordt gerealiseerd met steun van het Provinciebestuur van Antwerpen

Editoriaal

Frans Dielen

Bah! Weer een voorjaar dat geen hoogvlieger was ook al hadden we daar zó op gerekend gezien de voorafgaande gunstige klimatologische omstandigheden. Het kan blijkbaar niet alle jaren een even rijk mycologisch voorjaar zijn. Dit was ook duidelijk merkbaar op de 22ste tentoonstelling van lentepaddestoelen in de Nationale Plantentuin te Meise op 1 en 2 mei j.l.

Gelukkig kon de aanbreng vanuit de kalkstreek uit het zuidelijk landsgedeelte toch nog wat goedmaken. Ook diegenen die de 11de Luxemburgse Mycologische voorjaarsbijeenkomsten in Clairefontaine van 4 tot 9 mei hebben bijgewoond, we waren er met velen, hebben dit moeten vaststellen. Toch was er nog voldoende materiaal om die meer dan 50 mycologen bezig te houden. En wat een collegialiteit en onze magen werden weer eens op de proef gesteld!

De 8ste Vlaamse Mycologendag op 20 maart j.l., georganiseerd door Mycolim, was een succes niet enkel betreffende belangstelling maar vooral door de vele interessante behandelde mycologische onderwerpen. Een pluim voor de perfecte planning!

In dit nummer vindt U een lijst van de terreinen met hun respectievelijke gidsen die op 17 oktober e.k. gestalte zullen geven aan de 1ste Vlaamse paddestoelenkijkdag, die georganiseerd wordt door de K.A.M.K.

Een folder opgesteld door P. Van der Veken, die **alle** te bezoeken terreinen in Vlaanderen vermeldt, zal worden bezorgd aan alle Vlaamse Natuurwetenschappelijke verenigingen alsook aan de media. Wees erbij!

Zoals U misschien reeds hebt vernomen heeft Freddy Moorthamer de moderatorhamer van de adviesraad overgenomen van Guy Le Jeune.

Nogmaals zou ik een oproep willen doen aan iedereen die met vragen zit betreffende de werking van onze vereniging, om deze te laten kennen. Tracht aanwezig te zijn op deze bijeenkomsten. Ieder voorstel is de moeite waard en kan ons allen ten goede komen!

Aan allen een zeer mooie mycologische zomer gewenst!

E-mailadressen in de ledenlijst

In de ledenlijst die in AMK Mededelingen 99.4 zal gepubliceerd worden zullen ook e-mailadressen opgenomen worden. Leden die bezitter zijn van een e-mailadres en wensen dat dit opgenomen wordt in de

ledenlijst kunnen dit laten weten aan de verantwoordelijke voor de ledenadministratie, Emile Vandeven, Opperveldlaan 14 te 1800 Vilvoorde, tel.: 02/267.74.18 of e-mail: emile.vandeven@ping.be.

Waarom heeft de Vliegezwam een rode hoed?

Omer Van de Kerckhove
Stationstraat 128, 1785 Merchtem

Inleiding

Bij het openslaan van plaatjesboeken over vlinders (dag- en nachtvlinders) en paddestoelen stellen we een opvallende gelijkenis vast wat betreft de variatie aan kleuren.

Bruinachtige kleuren treffen we zowel bij paddestoelen als vlinders het vaakst aan, hoewel geelachtige tot rode kleuren ook goed vertegenwoordigd zijn. Blauwe en groene kleuren komen in verhouding heel weinig voor.

Over de functie van kleuren bij paddestoelen is volgens mijn weten weinig of niets bekend. Dit is zeer merkwaardig, omdat bij vele hogere planten en diersoorten kleuren een uitgesproken functie hebben.

De belangrijkste functies van kleuren zijn:

1. Lokken
 - a. van een partner (bv. bij vogels, vlinders, enz.)
 - b. van een bestuiver (bij bloemen)
2. Afweren van vijanden (bv. bij vogels, vlinders, enz.)

Alleen dit laatste kan ook bij paddestoelen van toepassing zijn.

Ook geuren en smaken hebben bij dieren en planten een duidelijke functie. Bij de meeste paddestoelen kunnen smaak, geur en kleur alleen een duidelijke functie hebben voor het afweren van vijanden.

Belangrijk: de veelzijdige rijkdom aan leven op aarde laat zich niet gemakkelijk in wetmatigheden vastleggen. Iedere regel heeft zijn (vaak vele) uitzonderingen. In dit artikel beperken we ons tot de meest gangbare regel.

Afweren van vijanden

Dieren en planten hebben allerlei overlevingsstrate-

gieën (o.m. afweermechanismen) ontwikkeld. Omdat mijn kennis over vlinders het grootst is, zal ik in dit artikel vooral een vergelijking maken tussen deze diergroep en paddestoelen. [Voor alle duidelijkheid: met 'paddestoel' wordt hier het vruchtlichaam van de fungus bedoeld.] Door natuurlijke selectie hebben vlinders allerlei afweermechanismen en andere strategieën ontwikkeld om predatie door vogels te ontlopen. Bij paddestoelen lijkt een gelijkaardige selectie te hebben meegespeeld, maar dan wel in een wisselwerking met andere dieren.

Vraatsporen van bv. slakken, insecten en pissebedden hebben we allemaal al aangetroffen op paddestoelen. Deze dieren hebben hoogstwaarschijnlijk een geringe invloed op de verspreiding van de zwammen.

De strategieën die we bij vruchtlichamen van zwammen aantreffen, zijn mijn inziens in de eerste plaats ontstaan om vraat door grote grazers, everzwijnen en in beperktere mate door knaagdieren tegen te gaan.

Naast deze rechtstreekse selectiedruk beïnvloeden de grote grazers ook onrechtstreeks de aanwezigheid van paddestoelen en de ontwikkeling van verschillende afweermechanismen, nl. door de invloed die ze uitoefenen op de vegetatie.

Het lijkt me nodig een voorstelling te hebben van de oernatuur en van de natuurlijke standplaatsen daarin van paddestoelen. Die voorstelling is grotendeels hypothetisch, net zoals de rest van dit artikel! Wanneer de dieren en de standplaatsen van paddestoelen in de oernatuur gekend zijn, wordt het mogelijk een verklaring te geven voor de verscheidenheid aan kleuren, geuren en smaken bij paddestoelen.

Paddestoelen en hun omgeving

Vooraf het klimaat bepaalt het uitzicht van de aarde. Sterke klimaatschommelingen zijn het gevolg van

Gemiddelde
temperatuur
in °C

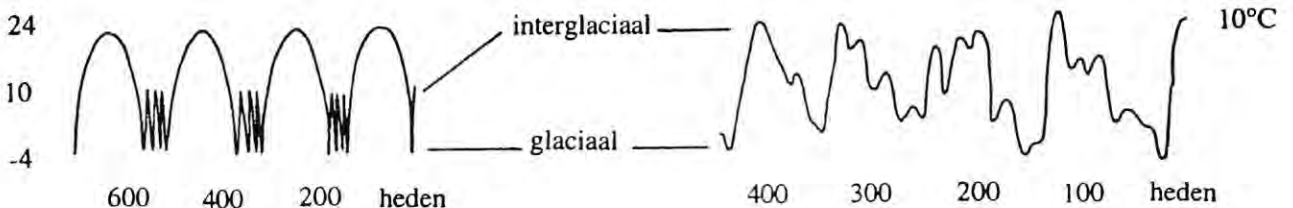

fig 1a. Tijd in miljoenen jaren

fig 1b. Tijd in duizenden jaren

verschillende cycli. Een grote cyclus van 200 miljoen jaar (fig. 1a) bepaalt in belangrijke mate de evolutie van de vegetatie op aarde. Cycli van ruim 90.000 jaar (baancyclus van de aarde), 40.000 jaar (hellingshoek van de aardas) en 24.000 jaar (draaibeweging van de aardas) geven een globaal klimaatpatroon (fig. 1b), dat grote verschuivingen van de vegetatiezones teweegbrengt (fig. 2).

Gedurende tientallen miljoenen jaren was het klimaat op aarde zeer warm (fig.1a). 35 Miljoen jaar geleden was de gemiddelde temperatuur op aarde 18°C. Tijdens het Mioceen (begin 25 miljoen jaar geleden) daalde de temperatuur met ongeveer 3°C. In Europa lagen grote grasvlakten met gespecialiseerde grazers, een toestand die vergelijkbaar is met Afrika vandaag.

In Europa stierven de gespecialiseerde grazers ongeveer 2 miljoen jaar geleden uit (begin Pleistoceen). Vanaf het Pleistoceen wisselen warme periodes (interglacialen) af met ijstijden (glacialen). Sedert zowat 10.000 jaar leven we in een interglaciaal, met een gemiddelde temperatuur van de aarde van ongeveer 10°C.

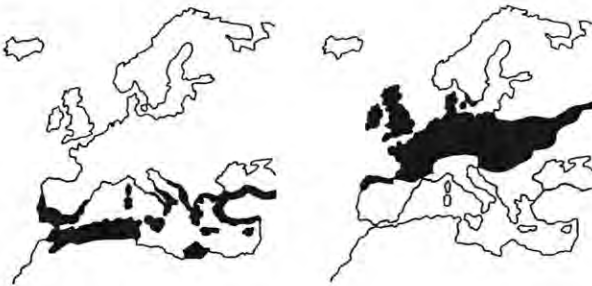

fig. 2 - De vegetatiezone van het bladverliezende loofbos. Links de situatie 15.000 jaar geleden, rechts de huidige situatie.

Tijdens de ijstijden konden in Europa alleen niet-gespecialiseerde grazers overleven, zoals wisent, herten en paarden. Het is dankzij de grazers en de aanwezigheid van gras dat we in het gematigde klimaatzone een grote verscheidenheid aan dieren en planten aantreffen.

Doordat gras onderaan verder groeit, volgt na het

afgrazen telkens een versnelde hergroei (behalve wanneer het te koud wordt). Dit gras heeft een hoge voedingswaarde en biedt, door zijn vlugge aangroei, grote hoeveelheden voedsel. Tijdens de winter of herfst is er weinig of geen hergroei en het ruige gras heeft dan een geringe voedingswaarde. Grazers zoeken hun voedsel dan vooral in het bos; ze voeden zich o.a. met schors, bast, eikels, afgevalen bladeren, twijgen en paddestoelen. Everzwijnen, die belangrijke paddestoeleneters zijn, verblijven het grootste gedeelte van het jaar in het bos. In de herfst en winter oefenen de grazers een zware druk uit op het bos, dat bij een zelfde oppervlakte immers minder voedsel biedt dan grasland.

Tussen het gras kunnen talrijke kruiden groeien, die door allerlei strategieën (afweermechanismen) grote grazers op een afstand weten te houden. Deze kruiden bieden op hun beurt levenskansen aan duizenden soorten insecten.

Zonder gras en grazers zouden we bij ons een gesloten bos kennen, arm aan dier- en plantensoorten. De zwammenflora zou vooral bestaan uit saprofyten en bovendien alleen uit bossoorten.

Vera (1997) verwerpt de verschillende theorieën die opperen dat bij ons de natuurlijke vegetatie een climaxbos is. In grote lijnen komen Vera's ideeën overeen met mijn voorstelling van de oernatuur, indien mensen afwezig zouden zijn.

De grote grazers brachten doorlopend dynamiek in de natuur. Op plaatsen waar het bos onder grote graasdruk stond, trad degradatie op. Op open plaatsen kon opnieuw bos ontstaan, bv. na de vestiging van doornige struiken. Eiken vestigen zich gemakkelijk in doornstruwelen (Vera, 1997). Andere bomen, zoals Berk en Wilg, kunnen massaal kiemen en overleven daardoor gemakkelijker vraat.

Bij de ontwikkeling van de bodembedekking kunnen we 4 fasen onderscheiden (zie fig. 3):

1. open gebied zoals grasland en heide
2. plaatsen met ontwikkeling naar bos
3. bos
4. degraderend bos

Iedere successiefase heeft haar eigen mycoflora, dieren en planten.

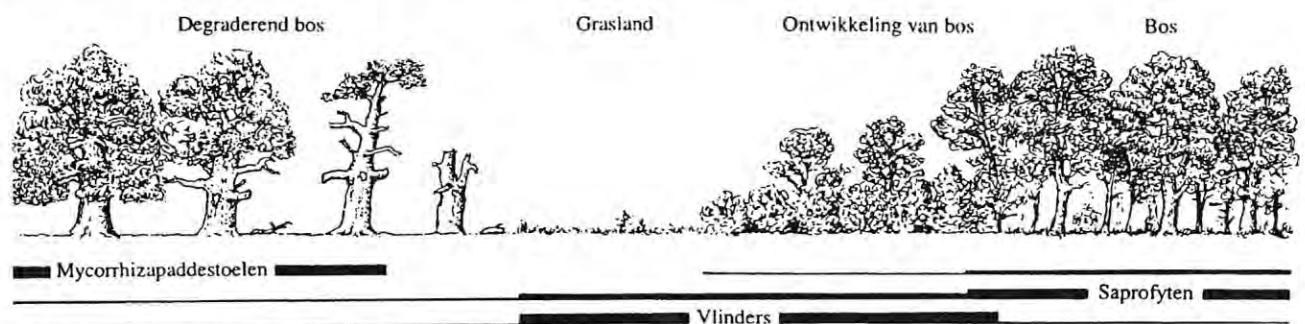

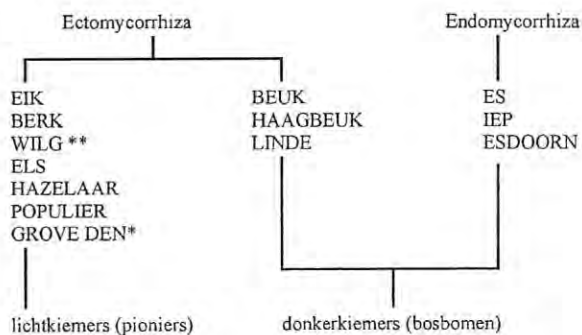
Fig. 3

De oernatuur moet bijzonder gevarieerd geweest zijn. Dat kan men o.m. afleiden uit de bijzondere eisen die dagvlinders aan hun omgeving stellen. Iedere soort oriënteert zich op andere vegetatiestructuren voor paring, eileg en het zoeken van voedsel. Echte bosvlinders komen in Europa nauwelijks voor. Dagvlinders zijn vooral gebonden aan graslanden en zoom- en mantelvegetaties.

Er zijn duidelijke standplaatsverschillen tussen saprofyten en mycorrhiza-paddenstoelen. De parasieten, een relatief kleine groep, laten we hier buiten beschouwing.

Saprofyten vindt men meestal op dood hout en gevallen bladeren of naalden. Naarmate de successie vordert, verschijnen er andere soorten. We vinden ze vooral in het bos en daar waar zich bosontwikkeling voordoet. Hier blijven afgevallen bladeren het gemakkelijkst liggen en worden ze vastgehouden tussen Klimop, struiken en kruiden. Op die plaatsen is er sprake van een verhoogde voedselrijkdom. Veel saprofyten, bv. de *Lepiota's*, treffen we alleen aan in deze milieus (Kelderman, 1994).

Bij de mycorrhiza-paddenstoelen onderscheidt men ecto- en endomycorrhiza. Deze laatste vormen, in tegenstelling tot ectomycorrhiza-soorten, geen bovengrondse vruchtlichamen; ze zijn verbonden met een andere reeks boomsoorten. Ze groeien alleen bij bosbomen die veelal in een humusrijke omgeving groeien.

* In dit schema zijn alleen inheemse soorten opgenomen. Grove den is wellicht in de Hoge Venen inheems.

* Bij Wilg komt ook endomycorrhiza voor.

De indeling lichtkiemers-donkerkiemers is gebaseerd op Ellenberg in Vera (1997).

Bij analyse van de inventarisatie (1983-1993) van de nachtvlinders van het Drongengoedbos (Knesselare, Oost-Vlaanderen) blijkt dat Wilgen de voorkeur genieten bij de soorten die bomen en struiken als waardplant hebben. Daarna volgen Berk en Eik, dan Ratelpopulier, Sleedoorn, Meidoorn, Els en Hazelaar. Dit zijn allemaal lichtkiemers, wat niet verwonderlijk is, want vlinders vliegen vooral in open gebieden. Wanneer we het "Overzicht van de Paddenstoelen in

Nederland" (Arnolds et al., 1995) overlopen, blijkt dat Eik het grootste aantal symbionten heeft. (Alleen de Agaricales werden bekeken.) De Eik wordt genoemd bij ruim 250 mycorrhiza-soorten. In werkelijkheid loopt dit getal nog hoger op, want bij veel paddestoelen is enkel vermeld dat ze bij loof- of naaldbomen voorkomen. De Beuk is minstens 210 keer vermeld, Den 110 keer. Berk heeft 105 symbionten en Wilg 85. De Beuk is voor ectomycorrhiza-paddenstoelen een zeer belangrijke soort, maar voor vlinders heeft deze boom als waardplant weinig belang.

Beuk en Eik kunnen zeer oud worden, respectievelijk 400 en 800 jaar. In het degraderende bos blijven, mogelijk door hun hoge ouderdom, beuk en eik als laatsten over. Naarmate het bos door de druk van grote grazers aftakelt, wordt de onderbegroeiing van het degraderende bos ijler. Waar weinig of geen onderbegroeiing is en de wind vrij spel heeft, waaien afgevallen bladeren gemakkelijk weg. De bodem wordt humusarm. Afhankelijk van de hoeveelheid licht is de bodem van een sterk gedegradeerd bos kaal, mossenrijk of grazig. Humusarme bodems zijn rijk aan ectomycorrhiza-paddenstoelen, wat we ook vaststellen in cultuurbossen. De meeste soorten groeien langs dreven, waar afgevallen bladeren het minst blijven liggen. Het belang van het wegwaaien van bladeren voor ectomycorrhiza-paddenstoelen kunnen we gemakkelijk vaststellen in de kalkstreek. Hier staan de meeste (en zeldzaamste) soorten langs wegen, op het plateau (fig. 4).

Op het plateau is de humuslaag het dunst. Een deel van de afgevallen bladeren wordt er door de wind meegevoerd en komt terecht op lager gelegen plaatsen.

Wilde grazers veroorzaakten in het grasland en het degraderende bos een hoge begrazingsdruk. Ook in het bos waren paddestoelen niet veilig voor de grazers. Naarmate de mens meer op de voorgrond trad, verdwenen de wilde grazers geleidelijk uit Europa. Voor talrijke planten, dieren en paddestoelen waren de gevolgen veel minder dramatisch. De toename van de bevolking werd mogelijk nadat de mens in nederzettingen ging wonen. Het ontstaan van nederzettingen ging hand in hand met de ontwikkeling van landbouw en veeteelt. Gedurende miljoenen jaren hadden wilde grazers geschikte milieus gecreëerd voor talloze dieren, planten en paddestoelen, maar nu nam vee die rol over. Ongeveer 200 jaar geleden kwam hierin verandering. De woeste gronden (wastines), waar het vee graasde, werden in cultuur gebracht en het vee werd uit het bos geweerd. Dit was het begin van een grootschalige natuurvervalsing. Voor de paddestoelen betekende dit o.m. het verdwijnen van geschikte groeiplaatsen voor soorten die

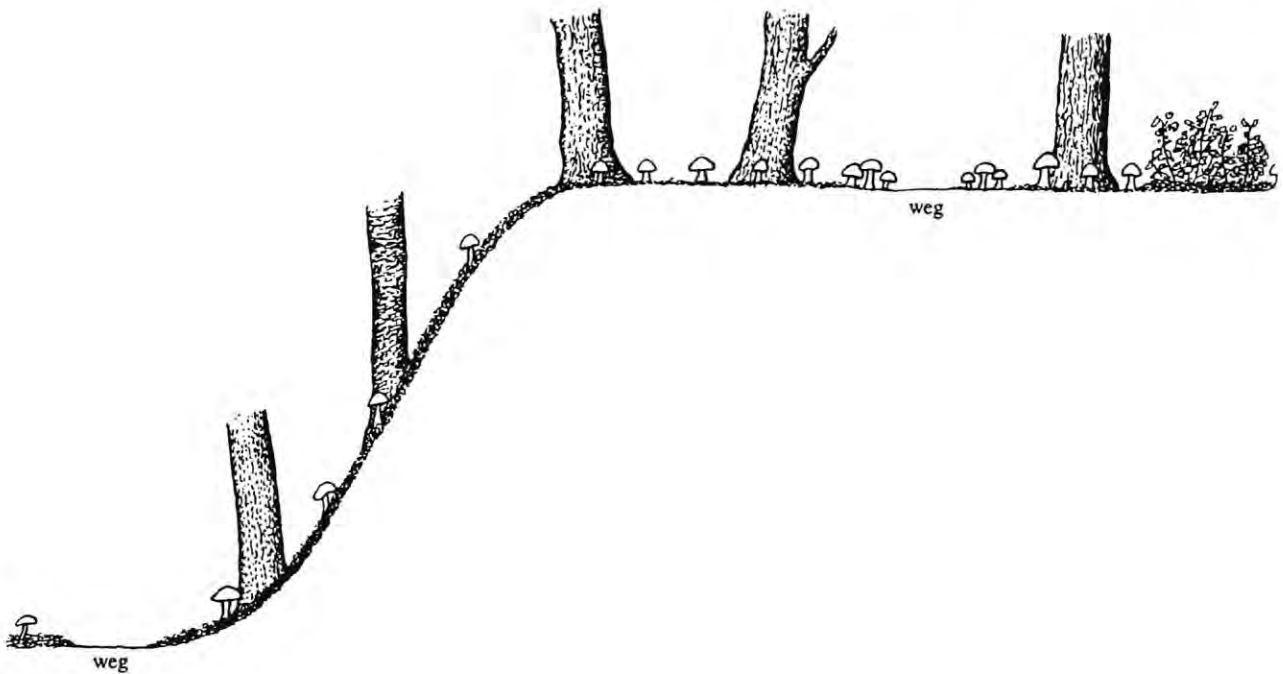

Fig. 4

gebonden zijn aan humusarme bodems en het weg vallen van een belangrijk mechanisme van de natuurlijke selectie, waardoor de afweerstrategieën tegen grote grazers en everzwijnen op de meeste plaatsen niet langer functioneel waren.

Bespreking van verschillende strategieën bij paddestoelen

De verschillende strategieën bij paddestoelen worden besproken aan de hand van voorbeelden bij vlinders. Hierbij is het belangrijk te weten dat vlinders in 4 stadia (ei, rups, pop en imago) voorkomen; vooral als rups en imago hebben ze sterk af te rekenen met predatie door vogels.

Sommige strategieën die we bij vlinders aantreffen, vinden we niet terug bij vruchtlichamen, maar wel bij sporen of mycelia. Aangezien we ons hier beperken tot strategieën die de vruchtlichamen (paddestoelen) hebben ontwikkeld, worden overeenkomstige strategieën bij sporen en mycelia slechts kort aangestipt.

1. Voortplantingsvermogen

Vele diersoorten hebben een groot voortplantingsvermogen ontwikkeld om predatie te compenseren. Deze strategie lijkt mij bij paddestoelen niet van toepassing. Ze produceren weliswaar miljoenen sporen, maar hiermee compenseren ze niet het verlies door vraat, maar wel het verlies van sporen tijdens de verspreiding; het gros ervan komt immers terecht op ongeschikte substraten. We zien bv. dat ook houtzwammen, die door hun taaiheid niet gegeten worden door grazers, eveneens miljoenen sporen produceren.

2. Ontsnappen in tijd en ruimte

Ontsnappen in de tijd doen sommige vlinders als imago of rups, enerzijds bij te koud of te warm weer, anderzijds om perioden van droogte te overbruggen. Ze bouwen dan een rustperiode in waarbij hun energieverbruik op een laag pitje komt te staan.

Sommige zwammen zijn ook in staat te ontsnappen in de tijd. Ze verwezenlijken dit door de vorming van sclerotia, dit zijn knolvormige, compacte mycelia die een hogere resistentie hebben dan de zwamvlok.

Ontsnappen in de ruimte doen de vlinders als imago (al vliegend) of soms (o.m. bij de wintervlinders) als rups. De jonge rupsen van de wintervlinder, waarvan het wijfje vleugelloos is, laten zich net als spinnen meevoeren met de wind. Op die manier kunnen eilanden die tientallen kilometers buiten de kust liggen gekoloniseerd worden.

Zwammen ontsnappen in de ruimte door verspreiding van sporen.

Ontsnappen in de ruimte is van groot belang voor ieder organisme. Elk organisme probeert steeds zijn areaal te consolideren en uit te breiden. Dit is nodig omdat het areaal van planten of dieren zich omwille van klimaatschommelingen moeten kunnen verplaatsen (zie fig. 2). Een tweede belangrijke reden is dat een habitat (of substraat) in de loop van de tijd verandert en dus niet eenduidig geschikt is.

Rupsen die op bomen leven laten zich bij gevaar, beveiligd door een draadje, van een blad vallen. Voor een rups die op een ander blad of een tak terecht komt is dit een ultiem redmiddel. Iets gelijkaardig treffen we aan bij Breeksteeltjes (*Conocybes*), die een zeer fragiel steeltje hebben en die geen gebruik

maken van waarschuwingkleuren of een opvallende geur en smaak. Door gemakkelijk af te breken ontkomen ze wellicht toch nog aan de muil van een grazer. Op de grond worden de sporen moeilijker met de wind meegenomen, maar dit is toch nog altijd beter dan te verdwijnen in de maag van een grazer.

3. Levensduur

Door als imago kort te leven kunnen vlinders de kans op predatie door vogels verminderen. Dit betekent echter dat de vlinder in één of meerdere stadia langer moet leven of dat hij jaarlijks twee of meer generaties moet produceren. In alle stadia kent de vlinder talrijke bedreigingen, die voor iedere soort specifiek zijn. Dit verklaart de brede waaier van verschillende combinaties voor wat betreft de duur van elk stadium in de ontwikkeling van vlinders. Ook bij zwammen komen talrijke combinaties voor.

Mycorrhiza-soorten, die gebonden zijn aan oude bomen op stabiele bodems, kunnen lang overleven als mycelium. Ze hoeven niet ieder jaar vruchtlichamen te vormen. Integendeel, wanneer de soort een ideaal moment afwacht en de verschillende mycelia tegelijk fructificeren, is de kans het grootst dat de soort zich op nieuwe plaatsen weet te vestigen.

Tal van saprofyten treden steeds op in vaste successie. Het mycelium leeft bij vele van deze soorten kort, de sporen lang.

Vruchtlichamen leven meestal kort. Dit is zeker het geval bij vlezig soorten. Hierdoor vermindert de kans dat ze door grazers worden gevonden of dat ze uitdrogen. Houtige soorten hoeven de grazers niet te vrezen. Sommige ervan, zoals Tonderzwammen, kunnen enkele jaren na elkaar aangroeien en sporuleren.

Wanneer vochtig weer plaats maakt voor droog weer, kunnen paddestoelen uitdrogen vooraleer ze de kans krijgen om sporen te produceren en/of te verspreiden.

De ideale hoedhuid om warmte te weerkaatsen is wit. Witte paddestoelen groeien veelal in graslanden, waar bescherming tegen warmte nuttig kan zijn. Voorbeelden zijn Champignons, *Clitocybes*, Stuiwzwammen en Wasplaten (*Camarophyllus*). Veel kleine, dunvlezige soorten zijn eveneens wit, zoals bij de geslachten *Collybia*, *Hemimycena* en *Mycena*. Behalve wit, kennen we bij vlinders ook blauwe kleuren om de warmte te weerkaatsen. Blauwe kleuren treffen we aan bij vlinders die rond boomkruinen en in graslanden in volle zon vliegen. Bij paddestoelen vinden we blauwe en blauw-violetten soorten bij de *Entoloma*'s. Dit zijn bijna allemaal soorten van (schrale) graslanden. Ook hier verwijzen we naar de overeenkomst met insecten. Of de blauwe kleuren bij paddestoelen effectief warmte weerkaatsen is mij

niet bekend. Bij vlinders is dit mogelijk omdat de blauwe kleur niet gevormd wordt door pigmenten, maar door speciale structuren op de schubben (structuurkleuren).

4. Risicospreiding

De strategie bij het leggen van eieren varieert bij vlinders sterk van soort tot soort. Sommige leggen hun eitjes in één pakket af, andere deponeren slechts 1 eitje per plant of plantengroep.

Iedere strategie heeft haar voor- en nadelen. In het eerste voorbeeld is de kans kleiner dat de eitjes gevonden worden; gebeurt het toch of sterft de waardplant af, dan kan het hele legsel verloren gaan. Legt de vlinder slechts één eitje per plant, dan wordt het risico van verlies gespreid.

Paddestoelen kunnen ook aan risicospreiding doen, nl. door te fructificeren in grote groepen van kleine exemplaren, waarbij de vruchtlichamen gespreid over enkele dagen te voorschijn komen. Dit laatste moet in de oertijd wellicht heel nuttig zijn geweest. Grazers trokken toen rond en na passage van een kudde waren de verse paddestoelen veiliger.

Andere soorten fructificeren in één enkel groot exemplaar. Tussen beide uitersten ligt een hele waaier van strategieën.

Grote, lang gesteelde soorten (bv. *Leccinum*, *Amanieten* en Parasolzwammen) hebben het voordeel dat ze hun hoed gemakkelijk buiten het bereik van slakken en muizen kunnen houden. Vaak is alleen de steel aangevreten.

5. Afweermechanismen

a. Camouflage

Veruit het meest verspreide beschermingsmiddel is de schutkleur (camouflage). Deze strategie wordt bij de meeste dierenfamilies heel frequent toegepast.

Nachtvlinders zijn meestal somber gekleurd, waardoor ze overdag (wanneer ze op een stam of tak rusten) nauwelijks opvallen. Sommige rupsen kunnen zelf de kleur van de pop bepalen. Dit gebeurt gevoelsmatig: zitten ze op een glad takje (= jong en groen) om te verpoppen, dan wordt de pop groen; op een ruw takje (= oud en bruin) worden ze bruin. Weinig vlinders zijn groen, omdat rusten op bladeren weinig interessant is. De wind brengt de bladeren immers gemakkelijk in beweging.

Ook paddestoelen hebben meestal een bruinachtige kleur. Saprofyten verschijnen op of tussen afgevallen bladeren of op hout en zijn daardoor met een bruine kleur goed gecamoufleerd. Bij de mycorrhiza-paddestoelen hebben vooral de kleine soorten een bruinachtig uiterlijk. In het aftakelende bos, met zijn afwisseling van kale plekken, mos, afgevallen takjes en bladeren, gras, enz., vallen ze nauwelijks op.

Net als bij vlinders treffen we bij paddestoelen wei-

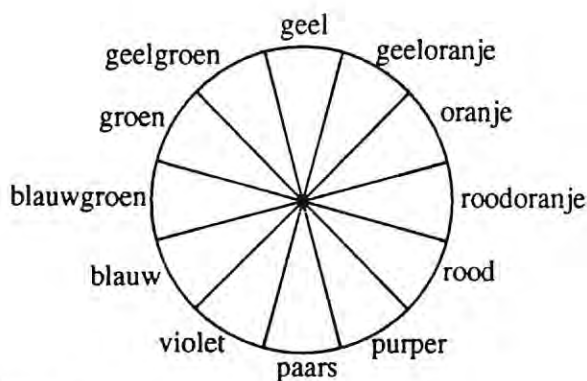

Fig. 5

nig groene soorten aan. In een grasland zou een groene kleur zeer nadelig zijn. De grazers zouden ze niet gemakkelijk opmerken en al grazend de paddestoelen opeten. Tal van kleine, bruine soorten van grasland zijn niet goed gecamoufleerd, maar weten vraat door grazers te beperken door gebruik te maken van andere strategieën: een sterke geur, een breekbare steel, een korte levensduur, grote aantallen kleine en daardoor onopvallende vruchtlichamen, enz.

b. Geuren en smaken

Voor talrijk kleine paddestoelen blijkt camouflage als beschermingsmiddel te volstaan, zoals bij vele kleine *Telamonia*'s zonder bijzondere geur of smaak. Grote paddestoelen daarentegen, die omwille van hun vlezigheid gegeerd zijn door grazers, hebben naast camouflage nog andere strategieën nodig om niet gegeten te worden. Een zeer afdoend middel is een slechte smaak.

Een onaangename smaak volstaat echter niet als bescherming. Jonge paddestoelen die afgerukt worden en in de muil van een grazer terechtkomen, worden misschien wel uitgespuwd, maar ontwikkelen geen sporen meer. Andere soorten verschijnen in min of meer grote groepen en kunnen best wel een paar exemplaren opofferen als waarschuwing (bv. *Lactarius circellatus*), of ze worden groot zodat ze door een grazer niet gemakkelijk in één hap naar binnen worden gewerkt (bv. *Lactarius necator*). De genoemde voorbeelden hebben een brandend scherpe smaak wat doorgaans meteen een einde stelt aan de maaltijd.

De grazers waarschuwen voor de slechte smaak of giftigheid, dat is voor de paddestoelen voordeliger. Een goede waarschuwing is de geur. De geur is wellicht ook belangrijk om knaagdieren, die vooral s nachts actief zijn, te weren. Soms volstaat een sterke geur en behoeft de paddestoel geen bijkomende bescherming.

c. Giftige en hallucinogene paddestoelen

Gifstoffen zijn een goed selectiemiddel. Predatoren hebben een aangeboren afkeer van giftige soorten of zijn als jong dier in staat om giftige soorten te leren herkennen (o.m. aan de hand van geuren of waarschuwingskleuren).

Hallucinogene paddestoelen komen bij ons vooral voor in grasland. De stoffen die ze bevatten zijn wellicht een goed afweermiddel tegen paarden. Paarden zijn zeer gevoelige dieren. Ze kunnen al spoedig problemen krijgen met planten met een zeer geringe giftigheid. Paarden leren echter zeer snel, zodat ze zich – net als een ezel! – geen tweemaal aan dezelfde steen stoten.

d. Waarschuwingskleuren

Kleuren zijn het ideale waarschuwingsmiddel tegen predatoren die vooral visueel voedsel zoeken. Rood, oranje of geel, in combinatie met zwart, boezemt zowat alle dieren angst in. Waarom rood en geel zich tot waarschuwingskleuren hebben ontwikkeld zal zoals alles in de natuur wel een reden hebben. Misschien kunnen we dit als volgt verklaren:

a. Insecten zien het best blauw en het voor ons onzichtbare U.V. (talrijke gele en rode bloemen weerkaatsen ook U.V.). Rood daarentegen zien de insecten niet. Het zou een hele warboel worden mochten insecten blauw zowel aantrekkelijk als gevaarlijk vinden. De meeste insecten zien moeilijk details of vormen en kennen ook geen leerproces; zij kunnen een bepaalde kleur onmogelijk op verschillende manieren ervaren. Rood kan gemakkelijk gezien worden door o.a. vogels en zoogdieren en is duidelijk bedoeld om gewervelde dieren te waarschuwen. Vogels hebben een scherp zicht, zodat het voor hen geen probleem is om rood nu eens correct als gevaarlijk en dan weer als aantrekkelijk in te schatten. De vorm en het leerproces spelen hier duidelijk mee. Vogels vinden rode aalbessen en kersen lekker. De meeste blauwe bessen, zoals braambessen, zijn rood vooraleer ze rijp zijn. De nog rode braambessen zijn echter hard en zuur. Een vogel die zo'n bes proeft, associeert daarna alle rode braambessen met 'oneetbaar'. Waarschuwingskleuren bij paddestoelen zijn wellicht alleen bedoeld voor grazers. Insecten en slakken zien die kleuren niet, veel knaagdieren zoeken 's nachts voedsel en voor gespecialiseerde eters, zoals vogels, zijn paddestoelen waarschijnlijk niet geschikt.

b. Onze ogen (en wellicht ook die van zoogdieren en vogels) zijn het meest gevoelig voor blauwe kleuren met korte golflengtes. Rode en oranje tinten moeten qua golflengte veel verder uit elkaar liggen om gemakkelijk onderscheiden te worden. Dit heeft voordelen voor wie zich wil beschermen. Als je kleur zelfs maar een beetje op geel of rood lijkt, ben

je al veilig voor predatoren. Blauw kan in veel meer uiteenlopende tinten worden onderscheiden, waardoor predatoren meerdere signalen zouden moeten leren herkennen.

c. Een kleur valt het best op ten opzicht van haar complementaire kleur. Zo is groen bv. complementair aan rood (fig. 5). Tussen mos of gras val je voor grazers het best op met een rode kleur. Geen grazer zal ongemerkt een rode paddestoel opeten.

Rode tot gele vruchtlichamen vind je vooral bij grote mycorrhiza-paddestoelen van degraderend bos en bij saprophyten van graslanden (bv. *Hygrocybes*). Precies in degraderend bos en in grasland is (of was) de druk van grazers het grootst!

e. Mimicry

Rood tot geel gekleurde insecten hebben vaak meerdere afweermechanismen. Ze ruiken slecht, zijn giftig en onsmakelijk. Dergelijke waarschuwingskleuren treffen we ook bij paddestoelen. Net als vogels, die rode tot gele insecten associëren met iets negatiefs, mijden grazers om dezelfde reden rode tot gele paddestoelen.

Veel insecten en talrijke andere diersoorten profiteren van de waarschuwingskleuren van gevaarlijke of oneetbare soorten. Ze hebben een zelfde pakje aan, maar zijn daarom niet oneetbaar. Deze manier van nabootsen noemt men mimicry, een verschijnsel dat verschillende vormen kent. Bekend zijn de vele insecten, uit diverse families, die bijen of wespen nabootsen. De blinde bij bijvoorbeeld (een zweefvlieg) lijkt qua vorm en kleur op een honingbij. Om de gelijkenis nog treffender te maken bootst ze ook nog het bijengeluid na. Mimicry hoeft echter niet altijd het nabootsen van een giftig of gevaarlijk dier te zijn. Zo lijken sommige rupsen op uitwerpselen van vogels, wat ook een vorm is van mimicry.

Iets gelijkaardig als mimicry komt ook frequent voor bij paddestoelen. Ze hebben waarschuwingskleuren maar zijn toch eetbaar. De meeste Wasplaten (*Hygrocybe*) hebben geen slechte smaak of onaangename geur en zijn niet giftig, maar zijn door hun opvallende gele of rode kleur veilig voor grazers. Andere, zoals *H. conica* en *H. conicoïdes*, kunnen zwart worden en vertonen op bepaalde momenten de gevreesde rood-geel-zwart combinatie.

In grasland is mimicry ook bij *Mycena*'s waarneembaar. Er zijn nog heel wat andere rood tot geel gekleurde soorten zonder opvallende geur of smaak. Ze komen voor bij Gordijnzwammen (met name *Leprocyebe*, *Dermocybe* en *Phlegmacium*), maar ook bij melkzwammen, *Russula*'s, Boleten, Ridderzwammen, enz.

Mimicry komt bij mycorrhiza-paddestoelen het meest voor bij grote soorten, bij de saprophyten vooral bij

soorten van grasland. Soorten die op hout (bomen) groeien, zijn vaak taai en dus niet eetbaar. Sommige, zoals Fluweelpootje of Biefstukzwam, zijn wel vlezig; ze zijn goed eetbaar en hebben een waarschuwingskleur, zodat hier sprake is van mimicry.

f. Schrikkleuren

Onder de nachtvlinders, sprinkhanen en cicaden maken zeer veel soorten, die in rusthouding goed gecamoufleerd zijn, gebruik van schrikkleuren. De bovenvleugels bedekken in ruststand de rood, oranje of blauw gekleurde en meestal zwart afgebiede ondervleugels. Wordt zo'n nachtvlinder overdag gestoord dan laat hij even zijn ondervleugels zien. De bedoeling is de vijand te laten schrikken en even van zijn stuk te brengen zodat er meer tijd is om te vluchten. Sprinkhanen en cicaden laten hun vijand schrikken door even op te vliegen, waardoor het rood, oranje of blauw van de ondervleugels opflitst. Het verkleuren van paddestoelen bij drukken of kwetsen, heeft wellicht dezelfde functie als schrikkleuren bij insecten. Het is het best ontwikkeld bij grote soorten, waarvan grazers slechts een hap kunnen nemen. Het meest opvallend zijn de blauw, paars of violet verkleurende soorten. Het schrikeffect wordt versterkt door gebruik te maken van complementaire kleuren. Bij blauw tot blauwviolet verkleurende boleten is het vlees geel tot oranjegeel en zijn gele tot rode tinten te vinden op de buisjes en de steel. Sommige paars tot violet vlekken Melkzwammen (sectie *Uvidi*) zijn gelig gekleurd. Geel als schrikkleur komt vrij veel voor, bv. bij Melkzwammen met geel verkleurende melk en Champignons die door aanraking geel verkleuren.

g. Variatie

Voor hun voortplanting zijn paddestoelen net als nachtvlinders (waar geur belangrijk is om een partner te vinden) niet afhankelijk van hun vorm of kleur. Ze mogen dus best wel wat variëren. Het milieu legt echter beperkingen op, waardoor er toch relatief weinig sterk variërende soorten bestaan. Vogels en dagvlinders zoeken hun partner vooral visueel. Ze mogen uiterlijk niet te sterk variëren, want anders dreigen ze niet meer herkenbaar te zijn als soortgenoot. Wel kan er geografische of seizoengebonden variatie optreden. Een zeer opvallende vorm van geografische variatie is gekend bij *Papilio dardanus*, een vlinder die voorkomt van Ethiopië tot Zuid-Afrika. Het mannetje is overal ongeveer gelijk van vorm en kleur. Het wijfje heeft het uiterlijk van een giftige soort (mimicry), maar omdat de nagebootste, giftige soorten een beperkter areaal hebben, zijn er niet minder dan 24 geografische vormen ontstaan. Elke vorm verschilt van uiterlijk en kleur en lijkt in de meeste gevallen op een *Papilio*.

Sommige paddestoelen werden, uitgaand van hun uiterlijk, aanvankelijk bij een verkeerde familie of geslacht ingedeeld. Voorbeelden zijn *Lepista inversa*, *L. gilva* en *Clitocybe nebularis*. Deze soorten zaten voorheen in een ander geslacht. In sommige groepen zitten nog steeds soorten met sterk afwijkende microscopische kenmerken.

Veel vlinders maken gebruik van camouflage, in combinatie met waarschuwingskleuren of mimicry. Dagvlinders hebben aan de onderzijde van de vleugels vaak camouflagekleuren en -patronen (gesloten vleugels in rusthouding), terwijl de bovenzijde veelal waarschuwingskleuren heeft.

Paddestoelen met wisselende kleuren kunnen meerdere strategieën hanteren. Bij het ene exemplaar zien we vooral camouflagekleuren, bij een ander waarschuwingskleuren. Bij *Russula olivaceoviolascens* bv. brengt ieder mycelium een andere kleurvorm voort, maar bij *R. carpini* is er een grote variatie aan vruchtlichamen binnen hetzelfde mycelium.

Het naast elkaar gebruiken van verschillende strategieën kan leiden tot een ruimere (ecologische) verspreiding. Op de ene plaats is een bepaalde strategie in het voordeel, op een andere plaats dan weer een andere strategie. Staat een soort bv. in het bos, dan zullen camouflage en een sterke geur voordelig zijn tegen vraat van everzwijnen en knaagdieren. Staat diezelfde soort in aftakelend bos, dan zijn waarschuwingskleuren (of mimicry) aangewezen als afweermiddel tegen grazers.

Doorheen de tijd kan de strategie gewijzigd worden. Kleine boleten zijn goed gecamoufleerd, maar bij oudere exemplaren worden de waarschuwingskleuren van poriën en steel zichtbaar.

Dapetes-soorten (een groep Melkzwammen) zijn over het algemeen oranje gekleurd, maar de meeste kunnen min of meer groenachtig worden. Waarschuwingskleuren veranderen hier in camouflagekleuren. Smaken en geuren kunnen net zo goed variëren. In Z.O.-Azië leeft een vlinder van het geslacht *Euploe* die immuun is voor de cardenolide gifstoffen in *Asclepiadaceae*. Hoe meer nectar de vlinder van deze planten zuigt, hoe giftiger hij wordt en hoe sterker hij naar dit gif ruikt. De geur kan zo sterk zijn dat, indien hij in een web van een *Nephila*-spin terecht komt, hij meteen wordt losgemaakt. De spin neemt zelfs niet de tijd om hem te doden. De vlinder gebruikt hier twee strategieën. Wanneer er veel spinnen zijn, zijn de giftige vlinders in het voordeel. Op plaatsen met weinig of geen *Asclepiadaceae* geeft hij het voordeel van zijn giftigheid op en neemt hij zijn toevlucht tot nectar uit andere bloemen.

Paddestoelen kunnen ook nogal variëren qua smaak en geur. Het vormen van smaakstoffen stelt misschien bepaalde eisen aan substraat of bodem. Men kan zich voorstellen dat op plaatsen met een lagere

begrazingsdruk ook minder geurende en zacht smakende vruchtlichamen een kans maken.

Smaken en geuren kunnen met ouderdom veranderen. Zo geurt een jonge *Russula mairei* naar kokos en smaakt een jonge *R. nigricans* nogal scherp. Jong is de kans het grootst dat een paddestoel door een grazer in één hap opgegeten wordt.

Bij nachtvlinders kennen we het verschijnsel van bleke en donkere vormen (ongeveer 10% van de soorten). Het fenomeen is vooral bekend van de Berkenspanner (*Bistan betularia*). De zwarte (melanistische) vorm werd voor het eerst gevonden in de omgeving van Manchester. In 1848 was minder dan 1% van de exemplaren donker. 50 jaar later was 99% van de Berkenspanners in de omgeving van Manchester zwart. Door de zware industrie waren de boomstammen donkerder geworden. Natuurlijke selectie had ervoor gezorgd dat de donkere vorm de bovenhand kreeg. De zwarte vorm is niet ontstaan in de 19de eeuw, maar bestond reeds en was vroeger in het voordeel na bosbranden.

Ook de variatie van licht naar donker van een bepaalde kleur (de toon) kan bij paddestoelen sterk variëren. De Heksenboleet kan een lichte maar ook een zeer donkere hoed hebben. Verschil in toon gaat vaak samen met kleurverschillen. De donkere heksenboleten zijn bruin, de bleke zijn niet lichtbruin maar meer geelachtig van kleur.

In Scandinavië zijn dezelfde soorten als bij ons doorgaans wat bleker. Door de aanwezigheid van heel veel Rendiermos is de bodem er lichter van kleur en zijn bleke paddestoelen beter gecamoufleerd.

Overzicht van de afweermechanismen

Het schema op bladzijde 40 is sterk vereenvoudigd.

Dankwoord

Bijzondere dank aan Ann Bogaerts en Ivan Hoste voor hun hulp, waardoor eerdere versies van dit artikel, in meerdere opzichten verbeterden. Tevens dank aan Marcel Verhaegen om de schema's en fig. 5 met de computer uit te werken.

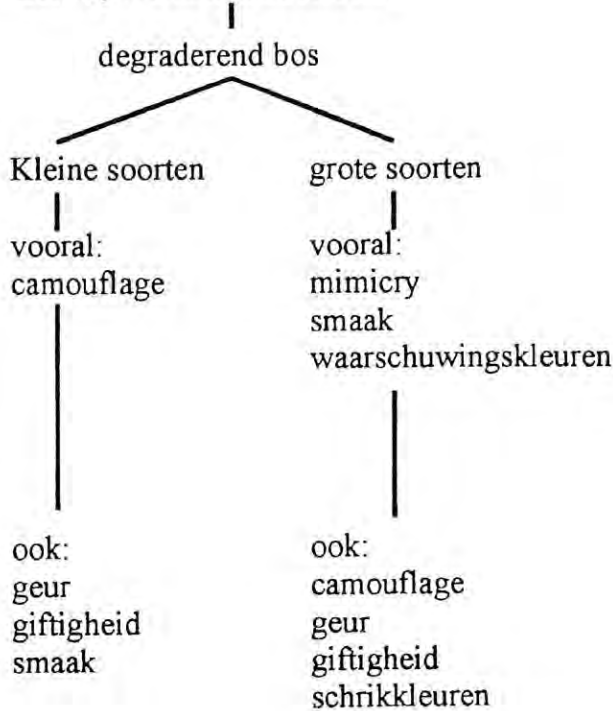
Literatuur

- ARNOLDS E., T.W. KUYPER & M.E. NOORDELOOS (1995) - Overzicht van de paddestoelen in Nederland. Nederlandse Mycologische Vereniging, Wijster.
- BINK F.A. (1992) - Ecologische atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa. Schuyt & Co, Haarlem.
- BOURLIÈRE F. (1965) - De dierenwereld van Europa en Azië. Het Parool, Amsterdam.
- HALSTEAD L.B. (1983) - Op zoek naar de oertijd. Zomer & Keuning, Ede.
- KEIZER G.J. (1997) - Paddestoelen encyclopedie. Re-

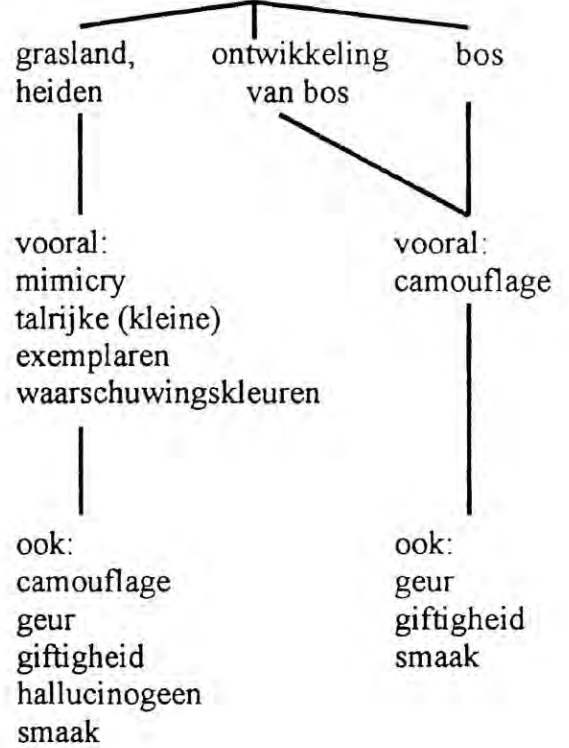
bo Productions.
 KELDERMAN, P.H. (1994) - Parasolzwammen van Zuid-Limburg. Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Melick.
 LINSENMAIER W. (1974) - Zwerftocht door het insectenrijk. Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen.
 PHILLIPS R. (1981) - Paddestoelen en schimmels van West-Europa. Het Spectrum, Utrecht / Antwerpen.
 SCHIETECAT G.D. (1990) - Klimaatveranderingen. Meteorologische documentatie. Koninklijk

Meteorologisch Instituut van België, Brussel.
 VAN DER DONK M. & T. VAN GERWEN (1981) - De wonderwereld van de insecten. Verbeek + Verbeek, Eindhoven.
 VAN DER LANS H. & G. POORTINGA (1986) - Natuurbos in Nederland: een uitdaging. Instituut voor Natuurbeschermingseducatie, Amsterdam.
 VERA F.W.M. (1997) - Metaforen voor de Wildernis. Eik, hazelaar, rund en paard. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 's-Gravenhage.

Ectomycorrhizapaddestoelen

Saprofyten

Bijdrage tot de studie van het mycologisch profiel van het Belgisch marietiem district, gebied der maritieme duinen in de omgeving van De Haan

Jean Lachapelle
Dieleghemdreef 50, 1090 Brussel

Résumé

Une cinquantaine d'excursions étalées de 1987 à 1998 dans les dunes maritimes, boisées ou non, du Coq, petite ville côtière proche d'Ostende, permettent de dresser un inventaire des champignons agaricoïdes qu'on y rencontre et d'esquisser le profil mycologique de ce biotope particulier. 185 espèces différentes y ont été récoltées, se répartissant dans 48 genres, principalement des *Mycena*, *Lepiota* s. lat., *Russula*, *Agaricus*, *Inocybe*, *Clitocybe* et *Pluteus*. Certaines espèces sont peu fréquentes ou rares dans les autres districts phytogéographiques du pays.

Summary

About fifty excursions spread over the years 1987 to 1998 in the sandy maritime dunes of the small coastal city of De Haan, near Ostend, makes it possible to give an account of the agarics most frequently collected and so to outline the distinctive mycological features of this particular phytogeographical district. 185 different species were identified distributed among 48 genera, mainly *Mycena*, *Lepiota* s. lat., *Russula*, *Agaricus*, *Inocybe*, *Clitocybe* and *Pluteus*, some species being unfrequent or rare in other areas usually prospected.

Gedurende de jaren 1987 tot 1998, hebben wij tijdens een vijftigtal excursies paddestoelen verzameld in de mooie duinen van De Haan en in de omgeven- de beboste of open biotopen. Wij dachten dat het interessant zou zijn een statistiek op te stellen van de verzamelde soorten ons echter beperkend tot de agaricoïde fungi. Hoewel deze bijdrage geen volledige studie omvat van de mycoflora van de kust, geeft ze toch een goed beeld van de rijkdom en verscheidenheid ervan: er komt onmiskenbaar een bijzonder mycologisch profiel uit naar voor.

De inzamelingen gebeurden volgens volgend tijdschema:

maand	4	5	6	7	8	9	10	11
aantal inzame- lingen	3	0	5	7	1	15	13	6

De belangrijkste vaststellingen zijn:
207 verschillende soorten werden verzameld;
zij vertegenwoordigen 48 geslachten (Agaricales en andere);
de best vertegenwoordigde genera zijn:
Mycena en *Hemimycena*
Lepiota, *Cystolepiota*, *Leucoagaricus*, *Leucocoprinus*
en *Macrolepiota*
Russula
Inocybe
Clitocybe

Pluteus

In verhouding tot het aantal gekende soorten in de betrokken geslachten, valt het relatief hoge voorkomen van de *Lepiota*'s (en verwante genera) en *Agaricus* op.

Wanneer uit bepaalde geslachten slechts een beperkt aantal soorten aangetroffen worden, zijn deze dikwijls zeldzaam in de rest van ons land: zoals o.a. bij *Russula*.

Zeker kan men met een systematisch en meer door- gedreven onderzoek een groter aantal soorten ont- decken en een accurater fructificatiefrequentie van de reeds gevonden soorten opstellen.

Wij stelden vast dat, daar waar de plantengroei duid- de op een aanwezigheid van kalk (zeeduinen beg- roeid met o.a. *Viburnum lantana*, *Euonymus euro- paeus*, *Ligustrum*) en onder gemengd loofhout (kreu- pelhout, open bos, bosrand, enz.), de verscheiden- heid het grootst is, groter dan in de aanplantingen met coniferen. Het meest productief zijn de plaatsen waar zich humus accumuleert en de vochtigheid het best bewaard blijft. Gestabiliseerde en bemoste zee- duinen leveren eveneens interessante soorten op. De doorlatende zandbodems geven enkel belangrijke fructificaties tijdens periodes met voldoende vochtig- heid.

I. Regelmatig verzamelde genera

Aantal waarnemingen	Verzamelde soorten
	<i>Hemimycena</i> en <i>Mycena</i> 23
2	<i>Hemimycena cucullata</i> (Pers.: Fr.) Singer
1	<i>Hemimycena lactea</i> (Pers.: Fr.) Singer
2	<i>Mycena abramsii</i> (Murrill) Murrill
1	<i>Mycena acicula</i> (Schaeff.: Fr.) Kumm.
1	<i>Mycena amicta</i> (Fr.: Fr.) Quél.
2	<i>Mycena arcangeliana</i> Bres.
1	<i>Mycena capillaripes</i> Peck
1	<i>Mycena epipterygia</i> (Scop.: Fr.) S. F. Gray
4	<i>Mycena filopes</i> (Bull.: Fr.) Kumm.
3	<i>Mycena flavescens</i> Velen.
1	<i>Mycena flavoalba</i> (Fr.) Quél.
4	<i>Mycena galericulata</i> (Scop.: Fr.) S.F.Gray
2	<i>Mycena galopus</i> (Pers.: Fr.) Kumm.
3	<i>Mycena haematopus</i> (Pers.: Fr.) Kumm.
1	<i>Mycena leptcephala</i> (Pers.: Fr.) Gillet
2	<i>Mycena metata</i> (Fr.: Fr.) Kumm.
1	<i>Mycena olivaceomarginata</i> (Masse) Masee
1	<i>Mycena olivaceomarginata</i> f. <i>roseofusca</i> (Kühn.) Maas
2	<i>Mycena polygramma</i> (Bull.: Fr.) S.F.Gray
3	<i>Mycena pura</i> (Pers.: Fr.) Kumm.

- 2 *Mycena sepia* J.Lange (= *vitrea*)
- 1 *Mycena stipata* Maas G. & Schwöbel
- 2 *Mycena vitilis* (Fr.) Quél.

Lepiota, Leucoagaricus, Leucoprinus, Macrolepiota 16

- 4 *Lepiota alba* (Bres.) Sacc.
- 1 *Lepiota boudieri* Bres.
- 1 *Lepiota castanea* Quél.
- 1 *Lepiota* (cf.) *brunneoincarnata* Chod. & Mart.
- 1 *Lepiota clypeolarioides* Rea
- 3 *Lepiota cristata* (A. & S.: Fr.) Kumm.
- 1 *Lepiota echinella* Quél. & Bernard
- 1 *Lepiota perplexa* Knudsen
- 1 *Lepiota pseudofelina* Lange ex Lange 1940
- 1 *Lepiota pseudolilacea* Huijsman
- 1 *Lepiota subalba* P.D.Orton
- 6 *Lepiota subincarnata* J.Lange
- 1 *Leucoagaricus badhamii* (B. & Br.) Sing.
- 1 *Leucoagaricus serenus* (Fr.) M.Bon & Boiffard
- 6 *Leucoprinus brebissonii* (Godey) Locq.
- 1 *Macrolepiota rachodes* (Vitt.) Sing.

Russula

- 2 *Russula amethystina* Quél.
- 1 *Russula atrorubens* Quél. ss. Lange
- 6 *Russula cessans* A. Pears.
- 1 *Russula* (cf.) *carminea* (J.Schaeff.) Kühn.-Romagn.
- 1 *Russula* (cf.) *terenopus* Romagn.
- 1 *Russula cuprea* Krombh.
- 1 *Russula curtipes* F. H. Møller & J. Schaeff.
- 2 *Russula fragilis* (Pers.: Fr.) Fr.
- 1 *Russula nitida* (Pers.: Fr.) Fr.
- 3 *Russula ochroleuca* Pers.
- 1 *Russula odorata* Romagn.
- 14 *Russula pectinatoides* Peck
- 9 *Russula pelargonica* Niole
- 1 *Russula puellaris* Fr.
- 2 *Russula versicolor* J.Schaeff.
- 4 *Russula xerampelina* (Schaeff.) Fr.

Agaricus

- 2 *Agaricus arvensis* Schaeff.: Fr.
- 1 *Agaricus augustus* Fr.
- 2 *Agaricus bisporus* (J. Lange)
- 1 *Agaricus campester* L.: Fr.
- 1 *Agaricus* (cf.) *spissicaulis* F. Møller
- 1 *Agaricus comtulus* Fr.
- 1 *Agaricus cupreobrunneus* (F. Møller) Pilát
- 2 *Agaricus essettei* M.Bon
- 1 *Agaricus leucotrichus* (F. Møller) F. Møller
- 2 *Agaricus praeclaresquamosus* Freeman
- 7 *Agaricus silvaticus* Schaeff.: Fr.
- 1 *Agaricus silvaticus* Schaeff.: Fr.
(= *haemorrhoidarius* Schulz. et Kalbr.)
- 1 *Agaricus variegans* Møller

Inocybe

- 1 *Inocybe cookei* Bres.
- 1 *Inocybe dulcamara* (Pers.) Kumm.
- 1 *Inocybe fibrosoides* Kühner
- 5 *Inocybe fuscidula* Velen.
- 3 *Inocybe geophylla* (Fr.: Fr.) Kumm.
- 1 *Inocybe praetervisa* Quél.
- 1 *Inocybe pusio* P.Karst.
- 2 *Inocybe rimosa* (Bull.: Fr.): P. Karst.
- 7 *Inocybe sindonia* (Fr.) P. Karst.
- 2 *Inocybe whitei* (B. & Br.) Sacc.

Clitocybe

- 2 *Clitocybe agrestis* Harm.
- 1 *Clitocybe fragrans* (With.: Fr.) Kumm.

- 6 *Clitocybe metachroa* (Fr.: Fr.) Kumm.
- 1 *Clitocybe nebularis* (Batsch : Fr.) Kumm.
- 1 *Clitocybe odora* (Bull.: Fr.) Kumm.
- 12 *Clitocybe phaeophthalma* (Pers.) Kuyp.
- 2 *Clitocybe phyllophila* (Pers.: Fr.) Kumm.
- 2 *Clitocybe rivulosa* (Pers.: Fr.) Kumm.
- 6 *Clitocybe vibecina* (Fr.) Quél.

Pluteus

- 1 *Pluteus cinereofuscus* J.Lange
- 1 *Pluteus ephebeus* (Fr.: Fr.) Gillet
- 4 *Pluteus phlebophorus* (Ditm.: Fr.) Kumm.
- 1 *Pluteus salicinus* (Pers.: Fr.) Kumm.
- 1 *Pluteus thomsonii* (B. & Br.) Dennis

II. Andere genera

aantal
waarnemingen

- 1 *Agrocybe cylindracea* (DC.: Fr.) Maire
- 2 *Agrocybe erebia* (Fr.: Fr.) Sing.
- 2 *Agrocybe praecox* (Pers.: Fr.) Fay.
- 4 *Amanita phalloides* (Fr.: Fr.) Link
- 2 *Baeospora myosura* (Fr.: Fr.) Singer
- 1 *Bolbitius vitellinus* (Pers.: Fr.) Fr.
- 11 *Boletus armeniacus* Quél.
- 3 *Boletus chrysenteron* Bull. s. lat.
- 3 *Boletus rubellus* Krombh.
- 2 *Boletus subtomentosus* L.: Fr.
- 2 *Calocybe carnea* (Bull.: Fr.) Donk
- 1 *Calocybe gambosa* (Fr.: Fr.) Singer
- 1 *Calocybe ionides* (Bull.: Fr.) Donk
- 6 *Chroogomphus rutilus* (Schaeff.: Fr.) O.K.Miller
- 5 *Collybia confluens* (Pers.: Fr.) Kumm.
- 1 *Collybia cookei* (Bres.) J.D.Arnold
- 2 *Collybia dryophila* (Bull.: Fr.) Kumm.
- 1 *Collybia erythropus* (Pers.: Fr.) Kumm.
- 1 *Collybia maculata* (A. & S.: Fr.) Kumm.
- 4 *Collybia peronata* (Bolt.: Fr.) Kumm.
- 1 *Conocybe* (cf.) *aberrans* (Kühn.) Kühn.
- 1 *Conocybe striaepes* (Cooke) Lundell
- 1 *Coprinus atramentarius* (Bull.: Fr.) Fr.
- 1 *Coprinus disseminatus* (Pers.: Fr.) S. F. Gray
- 1 *Coprinus lagopus* (Fr.: Fr.) Fr.
- 1 *Coprinus micaceus* (Bull.: Fr.) Fr.
- 1 *Crepidotus applanatus* (Pers.) Kumm.
- 1 *Crinipellis scabellus* (A. & S.: Fr.) Murrill
- 1 *Cystoderma amianthinum* (Scop.) Fay.
- 2 *Entoloma rhodopolium* f. *nidorosum* (Fr.) Noordel.
- 2 *Entoloma sericeum* (Bull. ->) Quél.
- 1 *Flammulina velutipes* (Curt.: Fr.) Singer
- 1 *Galerina laevis* (Pers.) Singer
- 5 *Galerina marginata* (Batsch) Kühner
- 1 *Galerina sideroides* (Bull.) Kühner
- 1 *Galerina vittaeformis* (Fr.) Singer
- 4 *Gymnopilus sapineus* (Fr.: Fr.) R.Maire
- 1 *Hebeloma* (cf.) *danicum* Gröger
- 2 *Hebeloma crustuliniforme* (Bull.) Quél
- 3 *Hebeloma mesophaeum* (Pers.) Quél.
- 5 *Hygrophoropsis aurantiaca* (Wulf.: Fr.) Maire
- 1 *Laccaria proxima* (Boud.) Pat.
- 1 *Lactarius deliciosus* (L.: Fr.) S.F.Gray
- 2 *Lactarius evosmus* Kühn. & Romagn.
- 7 *Lactarius hepaticus* Plowr.
- 2 *Lactarius obscuratus* (Lasch: Fr.) Fr.
- 1 *Lactarius quietus* (Fr.: Fr.) Fr.
- 1 *Lactarius rufus* (Scop. : Fr.) Fr.
- 1 *Lactarius subdulcis* (Bull.: Fr.) S. F. Gray
- 1 *Lactarius theiogalus* (Bull.: Fr.) S. F. Gray

- 2 *Lepista flaccida* (Sow.: Fr.) Pat.
 3 *Lepista nuda* (Fr.: Fr.) Cooke
 6 *Lepista sordida* (Fr.: Fr.) Singer
 1 *Lyophyllum decastes* (Fr.: Fr.) Singer
 1 *Marasmius androsaceus* (L.: Fr.) Fr.
 1 *Marasmius collinus* (Scop.: Fr.) Singer
 1 *Marasmius curreyi* B. & Br.
 7 *Marasmius oreades* (Bolt.: Fr.) Fr.
 1 *Marasmius setosus* (Sow.) Noordel.
 1 *Melanoleuca melaleuca* (Pers.: Fr.) Murrill ss. Kühner
 6 *Melanoleuca polioleuca* (Fr.: Fr.) Kühn. & Maire
 3 *Melanoleuca polioleuca* f. *langei* Boekhout
 1 *Melanoleuca subpulverulenta* (Pers.) Métrod
 1 *Panaeolus campanulatus* ss. Hora, Watl.
 1 *Panaeolus* (cf.) *fimicola* (Fr.: Fr.) Quél.
 1 *Paxillus atrotomentosus* (Batsch: Fr.) Fr.
 1 *Paxillus involutus* (Batsch: Fr.) Fr.
 1 *Pholiota mutabilis* (Scop: Fr.) Kumm.
 1 *Pholiota squarrosa* (Weigel: Fr.) Kumm.
 1 *Pleurotus pulmonarius* (Fr.: Fr.) Quél.
 1 *Psathyrella caput-medusae* (Fr.) Konr. & M.
 1 *Psathyrella conopilea* (Fr.: Fr.) A. Pears. & Dennis
 1 *Psathyrella leucotephra* (B. & Br.) P. D. Orton
 1 *Psathyrella piluliformis* (Bull.: Fr.) P.D.Orton
 2 *Psathyrella prona* (Fr.) Gillet
 1 *Psathyrella spadiceo-grisea* (Schaeff.) Maire
 1 *Psilocybe capnoides* (Fr.: Fr.) Noordel.
 1 *Psilocybe fascicularis* (Huds.: Fr.) Noordel.
 1 *Psilocybe semiglobata* (Batsch: Fr.) Noordel
 2 *Rhodocybe gemina* (Fr.) Kuyp. & Noordel.
 2 *Strobilurus tenacellus* (Pers.: Fr.) Singer
 1 *Suillus collinitus* (Fr.) O. Kuntze
 3 *Suillus granulatus* (L.: Fr.) Roussel
 1 *Tephrocybe baeosperma* (Romagn.) Mos.
 1 *Tephrocybe platypus* (Kühner) Mos.
 1 *Tricholoma album* (Schaeff.: Fr.) Kumm.
 4 *Tricholomopsis rutilans* (Schaeff.: Fr.) Singer
 1 *Tubaria conspersa* (Pers. Fr.) Fay.
 2 *Tubaria dispersa* (Pers.) Singer
 2 *Tubaria romagnesiana* Arnolds

De naamgeving is naar "Overzicht van de paddestoe-
 len in Nederland" (1995) van E. Arnolds., T.W. Kuy-
 per en M.E. Noordeloos.

Nieuwtjes uit de recente tijdschriften

Karel Van de Put

Österreichisches Zeitschrift für Pilzkunde 7, 1998

Marco Contu stelt *Lepista ameliae* (Arcangeli) comb. nov. voor in de plaats van *Clitocybe spinulosa* var. *ameliae* (met kleurenfoto en microtekening). *Mycena cistophila* sp. nov. wordt voorgesteld door G. Moreno en M. Heykoop met beschrijving en zwart-wit microfoto's. In een 8ste bijdrage tot de kennis van bryofiele Pezizales-soorten bespreekt D. Benkert viersporige *Octospora*-soorten met sporentekening en sleutel: *Octospora gemmicola* sp. nov., *O. itzerotii* sp. nov., *O. axillaris* var. *tetraspora* var. nov., *O. coccinea* var. *tetraspora* var. nov., *O. leucoloma* var. *tetraspora* var. nov. A. Hausknecht bespreekt in een 4de bijdrage over de Bolbitiaceae de sectie *Candidae* en andere bleekhoedige *Conocybe*-soorten met beschrijving, microtekening en sleutel: *Conocybe albipes*, *C. fuscimarginata*, *C. bispora* en *C. ambigua*. *Lycoperdon frigidum* en *Calvatia arctica* zijn nieuw voor Oostenrijk en worden met kleurenfoto en microtekening voorgesteld door H. Kreisel en A. Hausknecht terwijl H. Kreisel ook een artikel wijdt aan de genera *Calvatia* en *Handkea* met sleutel voor de 14 Europese en arctische *Calvatia*-soorten en de twee *Handkea*'s. W. Dämon bespreekt een aantal in Oostenrijk gevonden Corticiaceae met microtekening en uitgebreide commentaar: *Byssomerulius albostramineus**, *Cerinomyces canadensis**, *Flavophlebia sulfureoisabellina*, *Odonticum romelii*, *Phlebiella ardsiaca*, *Ramaricium albo-ochraceum**, *Scytinostroma praestans*, *Steccherinum subcrinale*, *Suillosporium cystidiatum**, *Thanatephorus orchidicola* en *Tubulicrinis inornatus*. Recente vondsten van Satijnzwammen uit Oostenrijk en Italië worden voorgesteld door M. Noordeloos en A. Hausknecht met mi-

crotekening: *Entoloma aethiops*, *E. allochromum*, *E. atomarginatum*, *E. chelone**, *E. cistophilum*, *E. conferendum* var. *incrustedum*, *E. ianthinum*, *E. incarnatofuscescens* var. *cystidiatum**, *E. insitiatum*, *E. lepidissimum*, *E. lilacinoroseum**, *E. luteobasis*, *E. phlebodermum** sp. nov., *E. pseudosericeoides** sp. nov., *E. rhombisporum*, *E. sanvitalense** sp. nov., *E. sarcitum**, *E. scabropellis*, *E. sericeonitens*, *E. sordidolamellatum*, *E. testaceum*, *E. velenowskyi* en *E. vezzenaense* sp. nov. *Rhodocybe tillii* sp. nov. is een nieuwe schelpvormige soort uit Oostenrijk, voorgesteld door Irmgard Krisai-Greilhuber en M. Noordeloos, met kleurenfoto, microtekening, sporenscaan en met een tabelarische vergelijking met *Rhodocybe albovelutina* en *R. eccentrica*.

Zeitschrift für Mykologie 64 (2) 1998

In zijn bijdrage tot de kennis van de bryofiele Pezizales beschrijft D. Benkert *Neottiella megapolitana* sp. nov. met microtekening en sporenscaan en met commentaar over *Neottiella aphanodictyon*, *N. rutilans* en *N. albocincta*. W. Beyer brengt in een bijdrage over de zwammenflora van Bayreuth en omgeving een beschrijving met microtekening van een 127 kleine Ascomyceten, van *Ascobolus* tot *Trochila*. *Pseudobaeospora pyrifera* sp. nov. is een nieuwe soort uit Zuid-Duitsland en wordt beschreven door C. Bas en L. Kriegersteiner (met microtekening). Verder is er nog een studie van Anette Hassel en G. Kost over de interactie tussen *Leptoglossum retirugum* en *Brachythecium rutabulum* met kleurenfoto en scanfoto en een stukje van M. Enderle over *Psathyrella globosivelata* (kleurenfoto en microtekening). (* = kleurenfoto of kleurenplaat)

Hypsizygus (Lyophyllum) ulmarius (Bull.: Fr.) Redhead, lepenzwam, terug van weggeweest

Frans Dielen

Schawijkstraat 29, 2520 Ranst

Summary

After many years of absence *Hypsizygus ulmarius* was growing the 9th November 1998 on an old elm (*Ulmus glabra*) in the Antwerp zoological garden.

The text includes a macroscopically and a microscopically description of the fungus.

Onlangs kreeg ik van Frans Creado, gids in de Antwerpse Zoo en lid van K.A.M.K., een telefoontje om steun voor zijn bewering dat in de tuin en ook in de kooien van de dierentuin meerdere soorten paddestoelen groeien, wat door de tuinlieden van de Zoo werd betwijfeld.

Na overleg met de heer Peter Van den Eynde, hoofd van de educatieve dienst van de Zoo, werd een inventarisatieafpraak gemaakt op 9 november 1998. Met Karel Van de Put voor de Aphylophorales (Korstzwammen), Jean Schavey voor de Ascomycetes (Zakjeszwammen) en ikzelf voor de andere genera maakten wij samen met de Zoo-gidsen, Frans Creado en Gaston Curdebeke, een inventarisatietocht door de dierentuin.

Alhoewel het zeer ongunstige tijdstip werden er 33 soorten opgetekend.

Groot was onze verbazing toen men ons bij een oude Olm (*Ulmus glabra*) bracht, want daar groeiden volgens onze gidsen, op een hoogte van 7 à 8 meter, Polyporen (gaatjeszwammen) die bij nader toezicht plaatjes bleken te bezitten. Voor determinatie dacht Peter Van de Eynde eerst een hoogtewerker erbij te halen maar uiteindelijk was een tuinman bereid om met een uitschuifbare ladder een exemplaar van de boom te plukken. De ladder bleek echter te kort, maar de lenige jongeman klauterde verder de boom in en bracht een alleenstaand exemplaar naar bene-

den. We stonden versteld! De lepenzwam! Wel van ge hoord maar nooit gezien.

Het exemplaar had een diameter van ± 30 cm. Op een vrijwel onbereikbare hoogte groeide op een zijtak van dezelfde boom een normalere bundel met een geschatte diameter van 15 cm.

Drie weken later vonden we nog een derde groeiplaats, eveneens op een Olm, ditmaal op een hoogte van $\pm 2,5$ meter. Ook dit exemplaar groeide solitair en had een diameter van 15 cm.

Op 15 december 98 werden door Jaak Van de Meerssche de gevonden exemplaren op video en dia vastgelegd. Opmerkelijk was dat de paddestoelen de vrij vroege extreem strenge nachtvorst van -15° C van de week voordien hadden overleefd! Het harde, taaie vruchtvlies had de koude weerstaan, enkel was de crèmekleur iets meer rozig geworden.

In Funbel, de databank van de K.A.M.K., vinden wij van deze soort slechts enkele waarnemingen die dateren van jaren terug:

13 okt. 1935	Antwerpen Amerikalei (L. Imler)
29 sept. 1942	Leopoldsburg (N. Tuymans)
24 okt. 1943	Antwerpen Britselei (L. Imler)
25 nov. 1956	Antwerpen Nachtegalenpark (L. Imler)
20 sept. 1992	Mirwart (H. De Meulder)

Macroscopische beschrijving

Hypsizygus ulmarius is een vrij stevige, harde en dikvlezige plaatjeszwam.

Hoed: kussenvormig (het geplukte exemplaar leek

Figuur 1: vruchtlichaam bovenaanzicht

Figuur 2: vruchtlichaam onderaanzicht

wel een broodje), heeft een mat gladde tot fijn vezelige hoedhuid; hier en daar gebarsten en op enkele plaatsen ingescheurd; in het midden een duidelijke umbo; kleur: wit tot crème (Seguy 259). Opvallend is haar taatheid. De kleur van het vlees is iets meer naar wit toe.

De paddestoel heeft een golvende hoedrand die naar de plaatjes toe is omgebogen en op een scherpe rand eindigt. De grootste diameter van de hoed is 300 mm, de dikte van het vlees bij de umbo is 40 mm. De gebundelde exemplaren hoger in de Olm zijn daarentegen halfbolvormig tot vlak.

Plaatjes: crèmekleurig en met een tandje aflopend op de steel. Zij zijn vrij dik en golvend. ± 19 per cm, waarvan een achttal kleinere, sommige lopen tot op één vierde van de totale plaatlengte. Grootste lengte van een volledig plaatje: ± 150 mm; kleinste lengte van een volledig plaatje: ± 50 mm.

Steel: excentrisch ingeplant, mooi rond en diep gegroefd, wat gebogen en sterk vezelig. Hij is 60 mm dik en eindigt op twee puntig wortelende delen die op de Olm vastzitten. De dikvlezige zeer harde steel heeft een totale lengte van 120 mm, waarvan 20 mm puntig eindigen. De kleur is in- en uitwendig crème. De puntig eindigende delen zijn zwart.

Opvallend is dat alle gevonden exemplaren op oude wonden van Olmen groeiden.

Smaak: zacht en onopvallend.

Geur: licht fungoïd, geen specifieke of meelgeur waargenomen.

Sporee: crème wit.

Microscopische beschrijving

Sporen: $5,8-7,9 \times 4,6-5,8 \mu\text{m}$; $Q = 1,1-1,3$; subglobuleus tot breed ellipsoïd, glad, met zeer fijne korrelige inhoud en soms met een oliedruppel; niet amyloïd.

Basidiën: $24-29 \times 6,5-7,5 \mu\text{m}$; knotsvormig met gespen, met vier sterigmata, binnenin zwakke siderofiele granulatie; er zijn ook kleine oliedruppels aanwezig.

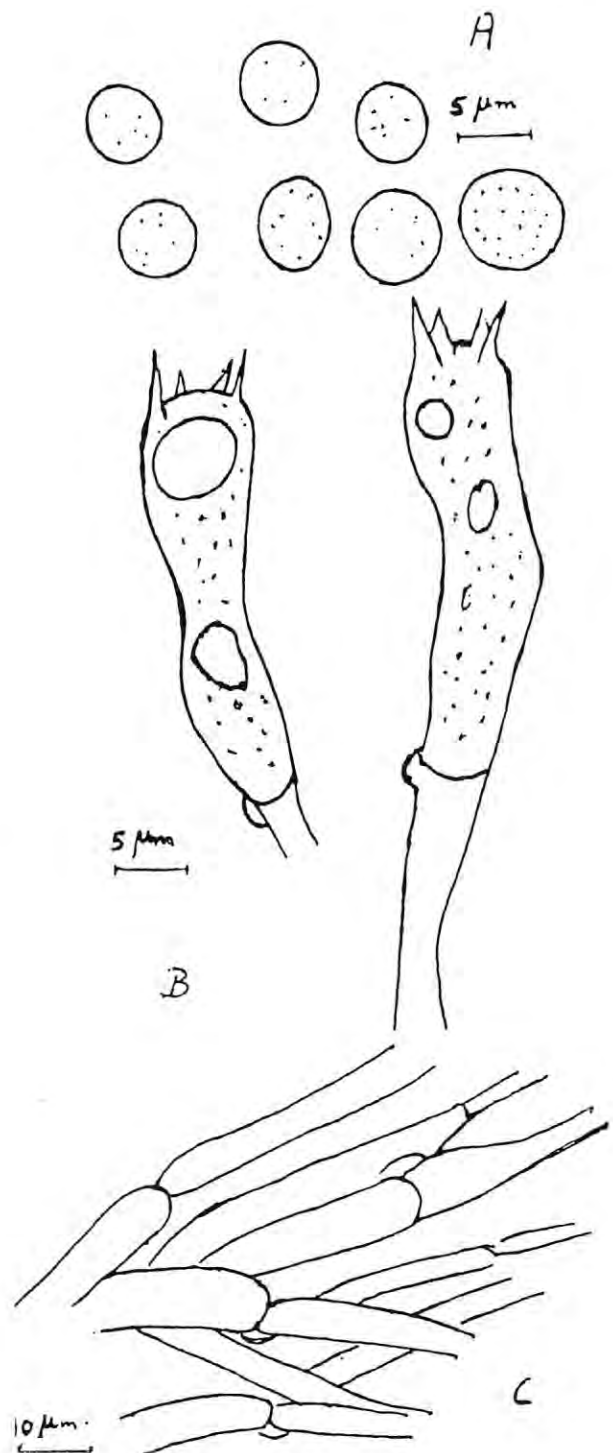
Hoedhuid: hier en daar verweven vlakliggende hyfen met septen, hyfen $5-12 \mu\text{m}$ breed.

Trama: regulair.

Cystiden: geen waargenomen.

Besluit

Het verdwijnen of zelden voorkomen van de lepenzwam heeft zeker te maken met het drastisch rooiplan van de Olmen wegens de iepenziekte. Toch zijn zij nog niet allemaal verdwenen en lijkt het zeker de moeite waard om de kroon van oude Olmen af te speuren. Misschien resulteert dit in het ontdekken van meerdere vindplaatsen van de lepenzwam.

Figuur 3: A. Sporen, B. Basidiën, C. hoedhuid.

Literatuur

- ARNOLDS E. ET AL. (1995) - Overzicht van de Paddestoelen in Nederland. Nederlandse Mycologische Vereniging.
- BREITENBACH J. & KRÄNZLIN F. (1991) - Pilze der Schweiz Teil 3 Röhrlinge und Blätterpilze.
- MOSER M. (1983) - Die Röhrlinge und Blätterpilze. Fischer, Stuttgart.
- VANDEVEN E. ET AL. (1996) - Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen. K.A.M.K.

Psathyrella almerensis, Polderfranjehoed, een nieuwe franjehoed voor ons land

Hubert De Meulder

Verenigde Natieslaan 131, B-2660 Hoboken

Summary

Psathyrella almerensis Kits van Waveren, recorded on dead stems and blades of Reed (*Phragmites australis*) is a new species for Belgium.

Characteristic are the large number of utriform cheilocystidia intermixed with numerous clavate cells, the utriform-lageniform pleurocystidia, the spores with a germ pore and the host.

The species is described and illustrated with macro- and microscopical drawings.

A comparison is made with *Psathyrella basii* Kits van Wav.

Samenvatting

Psathyrella almerensis Kits van Waveren (Polderfranjehoed) werd gevonden op dode stengels en bladeren van Riet (*Phragmites australis*). Het is een nieuwe soort voor België.

Karakteristiek zijn het groot aantal utriforme cheilocystiden gemengd met talrijke knotsvormige cellen, de utriforme-lageniforme pleurocystiden, de sporen met een kiempore en de waardplant.

De soort wordt beschreven en afgebeeld met macro- en microscopische tekeningen.

Een vergelijking wordt gemaakt met *Psathyrella basii* Kits van Wav.

Op 25-06-98 vond ik in het natuurreservaat "Maaienhoek" te Schelle (provincie Antwerpen) op enkele dode rietstengels, in een vochtig, gemaaid rietland, enkele primordia die later bij het uitkweken *Coprinus kubickae* Pilát & Svrček bleken te zijn (zie A.M.K. Mededelingen 98.4, blz.105-108).

Bij het verder uitkweken stelde ik tot mijn verbazing vast dat er naast de inktzwammetjes ook enkele knopjes uitgegroeid waren tot een geheel andere habitus die mij deed denken aan *Psathyrella typhae* (Kalchbr.) A. Pearson & Dennis, die ik ieder jaar in een gelijkaardig biotoop in de Hobokense polder (provincie Antwerpen), en ook elders, op Lisodode (*Typha*) en andere waterplanten kon terugvinden.

Door de kleine vruchtlichamen en het voorkomen op dode rietstengels werd in het boek van Kits van Waveren (1985) verwezen naar de sectie *Spadiceogriseae* met als soortnaam *Psathyrella almerensis*.

De determinatie werd bevestigd door het microscopisch onderzoek.

Op hetzelfde substraat en dezelfde standplaats van het reservaat werd de soort achteraf nog teruggevonden op 14-7, 16 en 27-8-98.

Soortbeschrijving

Het onderzoek werd uitgevoerd op vers materiaal.

Macroscopische kenmerken

Hoed: 10-16 mm diameter, 6 mm hoog, conisch-convex, opvallend gestreept-gegroefd tot de 1/2 of 2/3 van de rand, vochtig roodbruin, droog beigebruin,

centrum licht dadelbruin, hygrofaan, geen velum waargenomen.

Steel: 35-40 × 1,5-2 mm, cilindrisch, hol, wit, iets vezelig, bovenaan bepoederd, basis iets dikker.

Plaatjes: circa 30, met tussenlamellen, circa 2 mm breed, recht tot iets buikig, breed aangehecht, bleekbruin; snede met witte, iets gekartelde, rand.

Hoedvlees: dun, beige.

Sporee: roodbruin.

Microscopische kenmerken

Sporen: (8-)9-10,4 × 4,7-5,7 μm (20 sporen gemeten van sporee), Q = 1,85, licht tot donkerbruin in doorvallend licht, elliptisch-ovaal, één zijde iets afgeplat, met kiempore, inhoud met 1 of 2 druppels, glad, dunwandig, apiculus klein.

Basidiën: 24-29 × 9,5-13 μm, knotsvormig, 4-sporig, geen basale gesp, met dunne puntige sterigmen.

Pleurocystiden: 37-52 × 10-15 μm, niet talrijk aanwezig, utriform en lageniform.

Cheilocystiden: 21-42 × 9,5-16 μm, talrijk aanwezig en dicht opeen, subutriform, gemengd met peervormige-knotsvormige cellen van 15-29 × 9,5-11,5 μm.

Trama van de plaatjes: bleek bruingrijs.

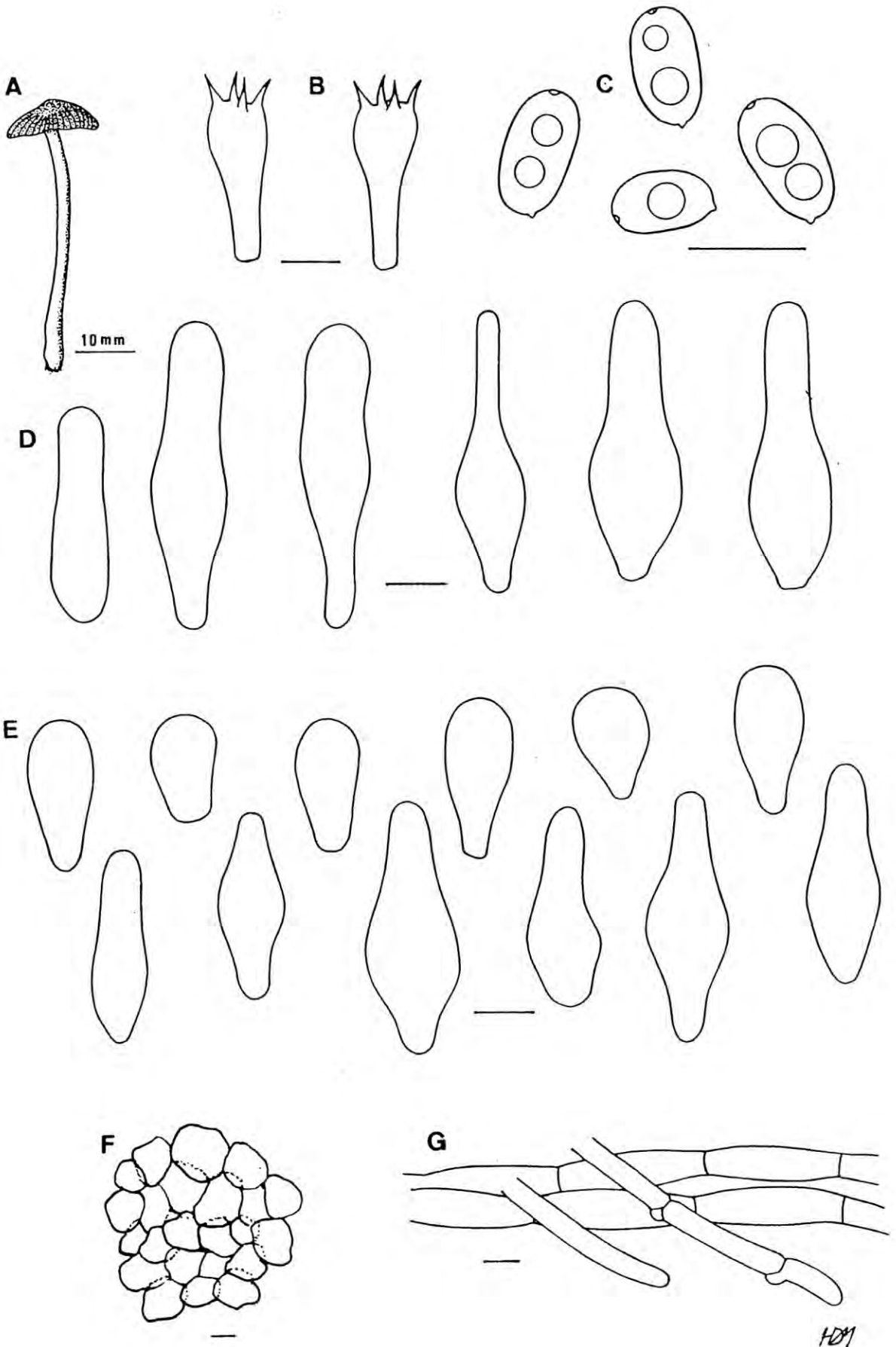
Hoedbekleding: globuleuze tot subglobuleuze cellen van 24-38 × 24-35 μm, dunwandig, hyalien.

Steelbekleding: parallel liggende hyfen zonder gespen van 9-11 μm breed en caulocystiden circa 5-6 μm diameter, met gespen.

Onderzocht materiaal: Schelle "Maaienhoek", IFBL: C4.55.11, op dode stengels en bladeren van Riet (*Phragmites australis*) in een gemaaid, drassig rietveld, waar ook *Coprinus kubickae* Pilát & Svrček en *Conocybe siennophila* (Berk. & Broome) Singer (Oker breeksteeltje) werden aangetroffen; 25-6, 14-7, 16 en 27-8-98; De Meulder (BR).

Opmerkingen: macroscopisch heeft *Psathyrella almerensis* veel gelijkenis met de nauwverwante *Psathyrella typhae* (Kalchbr.) A. Pearson & Dennis en *Psathyrella basii* Kits van Wav. die eveneens groeien op dode rietstengels, maar eerstgenoemde soort heeft geen pleurocystiden en sporen zonder kiem-

→ Figuren: A: vruchtlichaam, B: basidiën, C: sporen, D: pleurocystiden, E: cheilocystiden met cellen, F: cellen van de hoedhuid, G: hyfen van de steel en caulocystiden. Elk maatstreep is 10 μm.

porie. *Psathyrella basii* heeft, volgens Kits van Waveren (1985) kleinere vruchtlichamen en kleinere sporen; de pleurocystiden van deze laatste zouden ook meer lageniform zijn tegen utrifiform bij *Psathyrella almerensis*.

Dat beide laatste soorten zeer nauw verwant zijn bewijst onderstaande vergelijking.

	<i>P. almerensis</i> (eigen waarneming)	<i>P. basii</i> (Kits van Waveren)
vruchtlichamen	10-16 mm	2-10 mm
sporen	(8-)9-10,4 × 4,7-5,7 μm	8-10 × 5,5-6 μm
pleurocystiden	utrifiform, lageniform	lageniform
cheilocystiden	subutrifiform, met peer- of knotsvormige cellen	versiform

Om meer duidelijkheid te kunnen brengen of het hier echt om 2 verschillende soorten gaat, zou er meer goed beschreven materiaal voor handen moeten zijn.

In Nederland is *Psathyrella almerensis*, waar de soort voor het eerst gevonden werd, een zeldzame soort die daar ook nog werd aangetroffen op *Typha* (Lisdodde) en *Scirpus* (Bies) (Kits van Wav., 1985).

Voor ons land werd deze Franjehoed nog niet eerder gevonden; ze werd echter onlangs ook gevonden door G. Van Ryckegem.

Exsiccata van de gevonden soort werden overgemaakt aan de Nationale Plantentuin te Meise.

Literatuur

ARNOLDS E. ET AL. (1995) – Overzicht van de Paddestoelen in Nederland. Nederlandse Mycologische Vereniging.

KITS VAN WAVEREN E. (1985) – The Dutch, French and British species of *Psathyrella*. Rijksherbarium Leiden.

Onderzoek naar het voorkomen van microfungi op Riet (*Phragmites australis*) deel 3

Hubert De Meulder

Verenigde Natieslaan 131, B-2660 Hoboken

Summary

The occurrence of micro fungi associated with decaying stems and blades of Reed (*Phragmites australis*) has been studied since the beginning of last year.

In the previous two parts (see AMK Mededelingen 98: 70-75 and 98: 109-114) sixteen species were discussed.

In this part 3 another eight species are briefly described and illustrated with original macro- and microscopical drawings. They belong to the following orders: Leotiales: (*Rutstroemia lindaviana*, *Albotricha acutipila*, *Lachnum tenuissimum* and *Mollisia palustris*); Dothideales: (*Leptosphaeria baldingerae*, *Leptosphaeria cladii* and *Leptosphaeria eustoma*); Moniliales: (*Tetraploa aristata*, not yet recorded for Belgium). The research will be continued.

Samenvatting

Sinds het begin van vorig jaar werd een onderzoek verricht naar het voorkomen van microfungi op dode stengels en bladeren van Riet (*Phragmites australis*).

In de vorige twee delen (zie AMK Mededelingen 98: 70-75 en 98: 109-114) werden zestien soorten vermeld.

In deze bijdrage worden andermaal acht soorten in het kort beschreven en geïllustreerd met originele macro- en microscopische tekeningen. Zij behoren tot de volgende ordes: Leotiales: (*Rutstroemia lindaviana*, *Albotricha acutipila*, *Lachnum tenuissimum* en *Mollisia palustris*); Dothideales: (*Leptosphaeria baldingerae*, *Leptosphaeria cladii* en *Leptosphaeria eustoma*); Moniliales: (*Tetraploa aristata*, nog niet gemeld voor België).

Het onderzoek wordt voortgezet.

Beschrijving per soort

17. RUTSTROEMIA LINDAVIANA (Kirchst.) Dennis
Syn.: *Sclerotinia lindaviana* Kirchst.
Moerasstromakelkje (Plaat 1, figuur 1)

Apotheciën: tot 3 mm diameter, plat tot iets convex, glad, lichtbruin tot bruin, naar onder aflopend tot een cilindrische steel, groeiend vanuit zwarte vlekken onder de epidermis, solitair of gezellig groeiend.

Steel: circa 3 × 0,2-0,3 mm, zelfde kleur als apotheciën.

Asci: 44-51 × 4-5,5 μm, cilindrisch-knotsvormig, met afgeronde top, dunwandig, 8-sporig, J+.

Sporen: 4-5,7 × 1,2-2 μm, elliptisch, hyalien, dunwandig, 1-rijig, tot 2-rijig in het bovenste deel van de ascus.

Parafysen: 1,5-2 μm diameter, draadvormig, afgerond aan de top.

Onderzocht materiaal: Boom "De Schorre" IFBL: D4.16.12, 11-5-98, op rottende stengels en bladeren van Riet (*Phragmites australis*) in modderachtig rietland; De Meulder (BR).

Opmerkingen: Ellis vond in de maand oktober nieuwe pseudosclerotiën op dode bladeren; in de maand mei verschenen dan de nieuwe apotheciën met toenemende hoeveelheid tot juli, met nog een waarneming in september (Dennis, 1956).

Volgens het bestand van N.M.V. (Arnolds et al., 1995) zeer zeldzaam; volgens Dennis (1978) algemeen in Groot-Brittannië.

18. *ALBOTRICHA ACUTIPILA* (P. Karst.) Raitv.

Syn.: *Dasyscyphus acutipilus* (P. Karst.) Sacc.

Spitsharig franjekelkje (Plaat 1, figuur 2)

Apotheciën: 0,5-1(-1,5) mm diameter, eerst beker-vormig, later uitgespreid, kort gesteeld, excipulum en rand dicht bekleed met witte haren; hymenium wit-gelig, gezellig bij elkaar groeiend.

Steel: tot 0,5 mm lang, cilindrisch, behaard.

Haren: (104-)133-150 μm lang en 3,5-5 μm aan de basis, scherppuntig uitlopend tot circa 1 μm , hyalien, gesepteerd, dunwandig, al of niet bedekt met aanklevende korreltjes.

Asci: 45-53 \times 4-5,7 μm , cilindrisch-knotsvormig, dunwandig, met afgeronde top, 8-sporig, J+.

Sporen: 10,4-15,2(-19) \times 1,5-2(-2,5) μm , smal spoelvormig, soms iets asymmetrisch, puntig uitlopend aan beide uiteinden, glad, hyalien, schuin 2-rijig.

Parafysen: circa 70 \times 3,5-6,6 μm , lancetvormig, hyalien, gesepteerd, boven de asci uitstekend.

Onderzocht materiaal: o.a. Zoersel "Zoerselbos", IFBL: C5.13.14, 26-4-98; Hoboken "Polder", IFBL: C4.35.23, 28-4-98; Terhagen "Opgespoten kleiput", IFBL: D4.16.14, op dode stengels en bladeren van Riet; De Meulder (BR).

Opmerkingen: dit is een typische soort op Riet maar ze komt ook nog voor op andere grassoorten in verschillende biotopen. Vrij algemeen.

19. *LACHNUM TENUISSIMUM* (Quél.) Korf & Zhuang

Syn.: *Dasyscyphus pudicellus* (Quél.) Sacc.; *Dasyscyphus tenuissimus* (Quél.) Dennis; *Dasyscyphus pudicellum* (Quél.) Dennis

Teer franjekelkje (Plaat 1, figuur 3)

Apotheciën: 1,5-2 mm diameter, eerst bekervormig met ingerolde rand, later uitgespreid en vlak, gesteeld; hymenium wit tot iets geelkleurig, glad; excipulum en rand dicht bezet met witte haren.

Steel: tot 1(-1,5) mm lang, witdonzig behaard.

Haren: 65-90 \times 2,5-3,5 μm , dunwandig, fijn geïncrusteerd, gesepteerd, top knotsvormig tot 5-6 μm verdikt.

Asci: (42-)47-57 \times 3-4,7 μm , cilindrisch, met korte steel, dunwandig, 8-sporig, J+.

Sporen: 7-9,5(11,4) \times 1-1,5 μm , spoelvormig, glad,

hyalien, dunwandig, soms iets gebogen, schuin 1-rijig of 2-rijig.

Parafysen: 60-70 \times 3-4 μm , onderaan 2-2,5 μm diameter, lancetvormig, naar de top scherppuntig uitlopend, onderaan gesepteerd, boven de asci uitstekend, inhoud vaak met druppels.

Onderzocht materiaal: o.a. Hoboken "Polder", IFBL: C4.35.23, 24-4-98, 14 en 19-5-98; Schelle "Maai-enhoek", IFBL: C4.55.11, 17-5-98; Rumst "Oude Nete-arm", IFBL: D4.17.13, 23-5-98; op dode stengels en bladeren van Riet; De Meulder (BR).

Opmerkingen: de opvallende, knotsvormige haren zijn bij de beschreven soort karakteristiek. De soort wordt ook nog als saprotroof gemeld op dode stengels van Struisriet (*Calamagrostis*), Pijpenstrootje (*Molinia*) en Zeggensoorten (*Carex*) (Arnold et al., 1995). Niet algemeen.

20. *MOLLISIA PALUSTRIS* (Roberge) P. Karst.

Moerasmollisia (Plaat 1, figuur 4)

Apotheciën: 0,5-1,5 mm diameter, zittend, eerst bol-vormig, later vlak tot convex, onderaan bruinachtig tot zwart, rand onregelmatig gelobd, vooral de grotere exemplaren; hymenium witachtig-bleekgrijs.

Asci: 45-72 \times 5-6 μm , cilindrisch-knotsvormig, top iets kegelvormig, dunwandig, J-.

Sporen: 6-11(-13) \times 2-2,5 μm , smal spoelvormig, vaak dunner aan één van de uiteinden, recht tot iets gebogen, dunwandig, glad, hyalien, inhoud met een druppel aan ieder eind.

Parafysen: 2 μm diameter, draadvormig, naar boven iets verdikt tot 3,5 μm , iets boven de asci uitstekend.

Onderzocht materiaal: o.a. Niel "Walenhoek", IFBL: C4.55.41, 12-5-98; Boom "De Schorre", IFBL: D4.16.12, 22-5-98; Hoboken "Polder", IFBL: C4.35.23, 28-5-98; op dode stengels van Riet; De Meulder (BR).

Opmerkingen: deze soort wordt vooral gekenmerkt door de bleke apotheciën, de smalle spoelvormige sporen en het voorkomen op Riet. Algemeen.

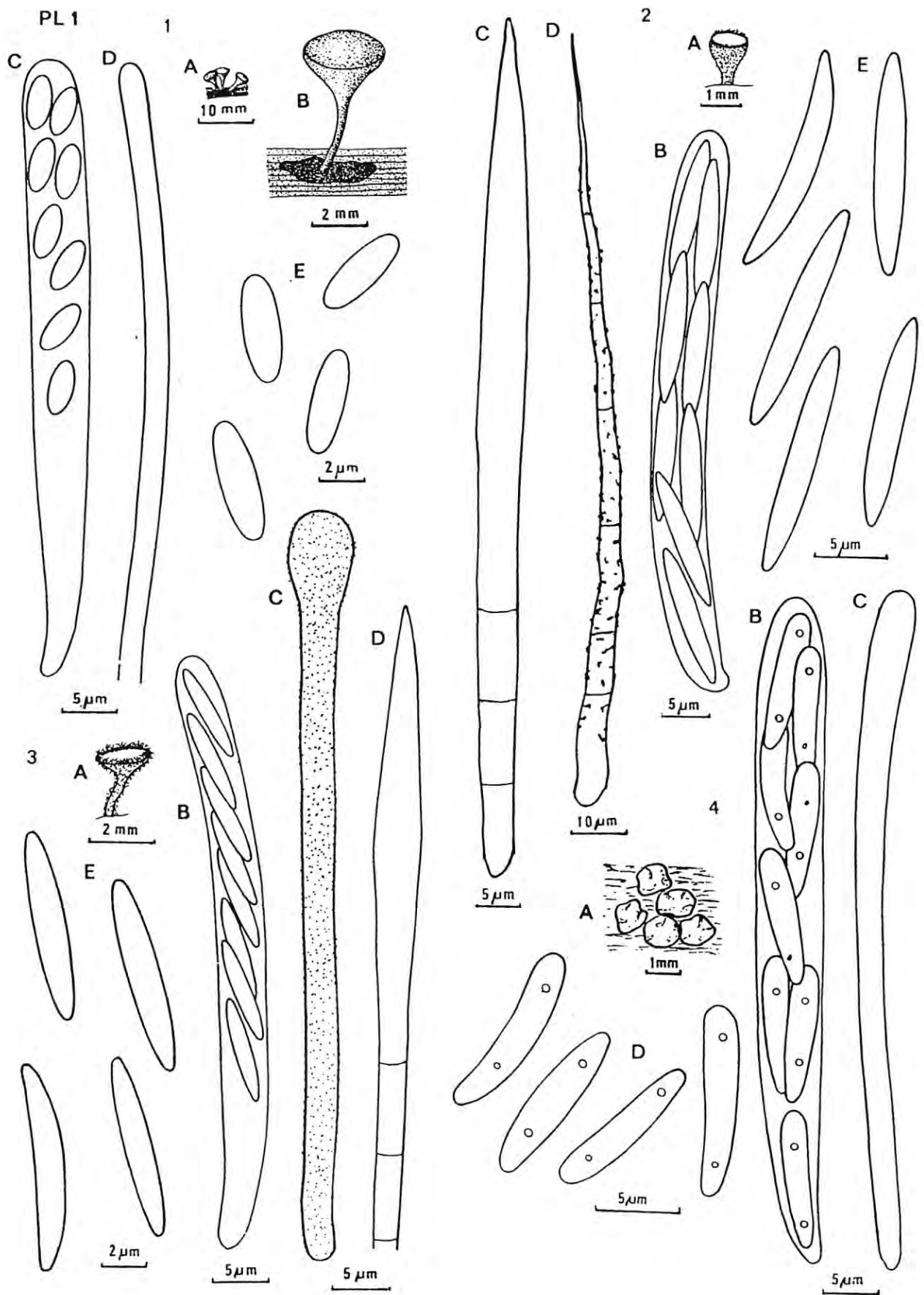
21. *LEPTOSPHERIA BALDINGRAE* Fautrey & Lambotte

(Plaat 2, figuur 1)

Pseudotheciën: 0,3-0,5 mm diameter, subglobuleus, met onopvallende papil, zwart, bedekt met de epidermis.

Asci: (102-)133-171 \times (13-)16-19 μm , slank knotsvormig, aan de top afgerond, dikwandig, 8-sporig.

Sporen: 34-42 \times (6-)8-11 μm , spoelvormig, meestal iets gebogen, 8-10 cellig, 4de cel dikker, ingesnoerd aan de septen; inhoud met druppels; olijfbroin, dunwandig; 2-rijig boven in de ascus, 1-rijig onderaan.

HDM

Onderzocht materiaal: o.a. Zoersel "Zoerselbos" IFBL: C5.13.14, 26-4-98; Niel "Walenhoek", IFBL: - C4.55.41, 12-5-98; Terhagen "Opgespoten kleiput", IFBL: D4.16.14, 3-7-98; op dode stengels van Riet; De Meulder (BR).

Opmerkingen: naargelang de auteur vertonen de soorten binnen het geslacht *Leptosphaeria* vaak opvallende afwijkende microscopische verschillen waaruit de grote variabiliteit van de kenmerken bij deze Ascomyceten blijkt. Niet algemeen.

22. *LEPTOSPHAERIA CLADII* Cruchet

(Plaat 2, figuur 2)

Pseudotheciën: 0,2-0,3 mm diameter, subglobuleus, geen opvallende papil, grotendeels ingezonken onder de epidermis, zwart, vaak in rijen.

Asci: 80-120 × 16-20 µm, cilindrisch-knotsvormig, met vrij korte steel, dikwandig, 8-sporig.

Sporen: 28-34(-38) × 5,5-7 µm, spoelvormig, recht of iets gebogen, meestal 8 soms 7 cellen, de 3de of 4de cel dikker, aan de septen ingesnoerd, olijfgroen, 2-rijig.

Onderzocht materiaal: o.a. Schelle "Maaienhoek", IFBL: C4.55.11, 17-5-98; Hoboken "Polder", IFBL: C4.35.23, 28-5-98; Niel "Walenhoek", IFBL: C4.55.41, 29-5-98; op dode liggende stengels van Riet; De Meulder (BR).

Opmerkingen: deze soort is niet waard-specifiek, ze komt ook nog voor op enkele andere eenzaadlobbigen (Monocotyledoneae) zoals Galigaan (*Cladium*), Rus (*Juncus*) en Lisdodde (*Typha*). Niet algemeen.

23. *LEPTOSPHAERIA EUSTOMA* (Fuckel) Sacc.

Syn.: *Leptosphaeria microscopica* P. Karst., *Leptosphaeria typhae* (P. Karst.) Sacc.

(Plaat 2, figuur 3)

Pseudotheciën: 0,1-0,2 µm diameter, subglobuleus, zwart, geheel ingezonken onder de epidermis, geen opvallende papil; verspreid over het substraat.

Asci: 70-85(-120) × (9,5-)12-17 µm, cilindrisch-knotsvormig, kort gesteeld, dikwandig, 8-sporig, afgeronde top.

Sporen: 28-32 × 7,5-9,5 µm, spoelvormig, recht of iets gebogen, 4-cellig, de 2de cel iets dikker, lichtjes

ingesnoerd aan de septen, dunwandig, strokleurig, 2-rijig; inhoud met druppels, sterk gedrongen in de ascus.

Onderzocht materiaal: o.a. Hoboken "Polder", IFBL: C4.35.23, 29-4-98; Terhagen "Opgespoten kleiput", IFBL: D4.16.14, 2-5-98; Antwerpen Linkeroever, IFBL: C4.25.24, 6-6-98; op dode stengels en bladeren van Riet; De Meulder (BR).

Opmerkingen: deze soort wordt in de literatuur niet vermeld op Riet, maar wel als zeer algemeen voorkomend op bladeren en stengels van o.a. vele geslachten van grassen en andere eenzaadlobbigen (Monocotyledoneae) zoals Bies (*Schoenoplectus*) en Lisdodde (*Typha*). Plaatselijk niet algemeen.

24. *TETRAPLOA ARISTATA* Berk. & Broome

(Plaat 2, figuur 4)

Conidiofoor: afwezig

Conidiën: 20-38 × 13-22 µm, 3-4 cellig, met 2-4 ge-septeerde aanhangsels van 17-70 µm lang, bruin, aanhangsels iets bleker, aan de top hyalien.

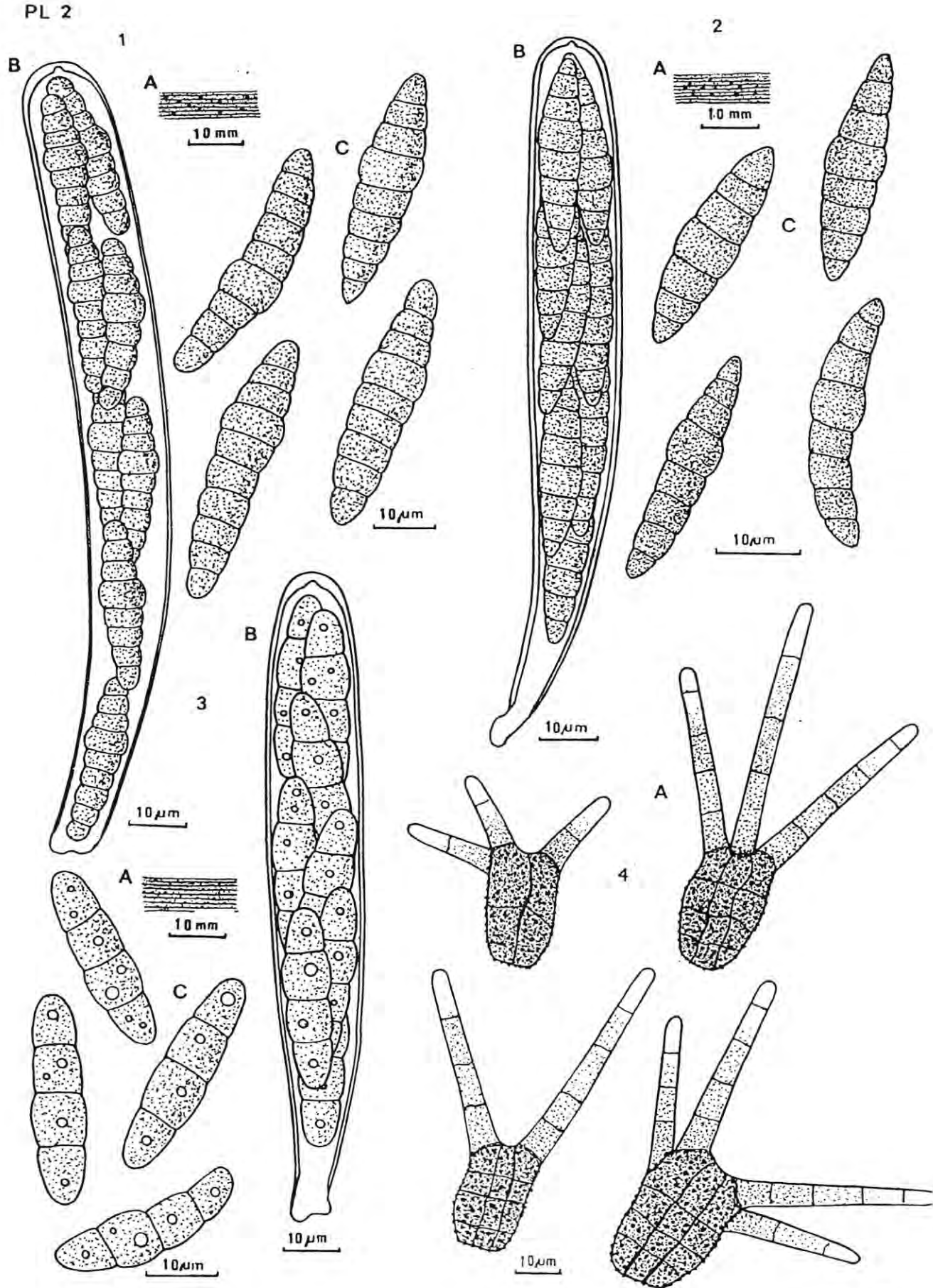
Onderzocht materiaal: o.a. Antwerpen-Linkeroever, IFBL: C4.25.24, 6-6-98; Schelle "Maaienhoek", IFBL: C4.55.11, 11-6-98, op dode stengels van Riet; De Meulder (BR).

Opmerkingen: deze hyfomyceet is zeer karakteristiek door de 3-4 cellige conidiën met tot vier lange aanhangsels. Typisch is ook dat deze soort rechtstreeks op het mycelium groeit en niet op een conidiofoor (Barnett, 1960). Algemeen op allerlei grassoorten, maar niet voordien gemeld voor ons land.

Literatuur

- ARNOLDS E. ET AL. (1995) – Overzicht van de Paddestoelen in Nederland, Nederlandse Mycologische Vereniging.
- BARNETT H.L. (1955-1960) – Illustrated Genera of Imperfect Fungi, Minneapolis.
- BREITENBACH J. & KRÄNZLIN F. (1981) – Pilze der Schweiz, Band 1, Ascomyceten.
- DE MEULDER H. (1998) – Onderzoek naar het voorkomen van microfungi op Riet (*Phragmites australis*) deel 1. *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring* **1998**: 70-75.
- DE MEULDER H. (1998) – Onderzoek naar het voorkomen van microfungi op Riet (*Phragmites australis*) deel 2- *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring* **1998**: 109-114.
- DENNIS R.W.G. (1949) – Revision of the British Hyaloscypheaceae with notes on related European species. *Mycol. Papers* 32. Kew, Surrey.
- DENNIS R.W.G. (1956) – Revision of the British Helotiaceae. Kew, Surrey.
- DENNIS R.W.G. (1978-1981) – British Ascomycetes.

← **Plaat 1** fig.1. *Rutsroemia lindaviana*. A: apotheciën, B: apothecium, C: ascus, D: parafyse, E: sporen. fig. 2. *Albotricha acutipila*. A: apothecium, B: ascus, C: parafyse, D: haar, E: sporen. fig. 3. *Lachnum tenuissimum*. A: apothecium, B: ascus, C: haar, D: parafyse, E: sporen. fig. 4. *Mollisia palustris*. A: apothecium, B: ascus, C: parafyse, D: sporen.

HDN

Revised edition. Vaduz, J. Cramer.

ELLIS M.B. & ELLIS J.P. (1985) – Microfungi on Land Plants. Croom, Helm.

← **Plaat 2** fig. 1. *Leptosphaeria baldingeriae*. A: pseudotheciën, B: ascus, C: sporen. fig. 2. *Leptosphaeria cladii*. A: pseudotheciën, B: ascus, C: sporen. fig. 3. *Leptosphaeria eustoma*. A: pseudotheciën, B: ascus, C: sporen. fig. 4. *Tetraploa aristata*. A: conidiën.

Hauerslevia pulverulenta (Hauerslev) P. Roberts, een poederig gloeocystidenwasje uit Nismes

Karel Van de Put

Herentalsebaan 149, B-2100 Deurne
Nederlands-Vlaamse Aphyllophorales-werkgroep Cristella

Summary

Hauerslevia is a new genus created by P. Roberts to receive *Sebacina pulverulenta* Hauerslev, differing from the genus *Sebacina* by the partially divided tremellaceous basidia and the presence of gloeocystidia. The species was collected during the annual foray of the society at Nismes (Province of Namur) and is here described and figured.

Van wat eens begon als een tweepersoonsuitstap in 1989, groeide de najaarsexcursie naar Nismes, onder invloed van enthousiaste commentaren over de mycologische rijkdom van het gebied, uit tot één van de klassieke jaarlijkse evenementen van onze kring. Voor het eerst werd dit jaar afgeweken van de lange dagtocht met picknick onder weg, en werd de dag verdeeld in een voor- en namiddag uitstap waarbij twee verschillende biotopen werden bezocht. Gewoontegetrouw konden weer heelwat interessante vondsten genoteerd worden. Klassiekerwijze waren de grotere Cortinariussoorten met een tiental vondsten weer goed vertegenwoordigd en met, als kleurigste, de rood gesteelde *C. bulliardii*, de diepblauwe *C. terpsichores* en de blauw gesteelde *C. caerulescentium*. Ook *Boletus satanas* en *B. luridus* waren van de partij. Tussen de vele korstzwammen was *Terana coeruleum*, de vroegere *Pulcherricium*, met zijn felle blauwe kleur een door iedereen sterk geapprecieerde ontmoeting en ook de baksteenrode *Tomentella lateritia* was een niet alledaagse vondst. Toch was, althans naar mijn interessegebied, de opvallendste vondst deze van *Hauerslevia pulverulenta*, macroscopisch een zeer onopvallend, amper zichtbaar, korstzwammetje dat op een dode Pinustak groeide. Het heeft een interessante microscopie en het is zeker de moeite waard om deze collectie hier even te bespreken.

GRELET L.J. (1932-1959) – Les Discomycètes de France d'après la classification de Boudier. Réédition 1979. Bull. Soc. Bot. du Centre-Ouest, No spec. 3 Royan.

MUNK A. (1957) – Danish Pyrenomycetes. Dansk Botanisk Arkiv. Bind 17 nr1. Copenhagen, Munksgaard.

VANDEVEN E. ET AL. (1996) – Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen. K.A.M.K., Antwerpen.

Beschrijving

Vruchtlichaam: als een zeer dun, grijs, wasachtig, licht berijpt tot bepoederd laagje, amper 1 cm³ groot.

Hyfen: zonder gespen, dunwandig, 3,5-5(-7) µm breed en nogal rechthoekig vertakkend.

Cystiden: onder de vorm van gloeocystiden met korrelige inhoud, buisvormig, wat kronkelig, tot 180 µm lang en 5-8 µm breed.

Basidiën: tremelloïd, subglobose, ellipsoïd tot ovoid, 14-20 x 11-15 µm, schijnbaar onvolledig of bijna niet gesepteerd, meestal met een tot 10 µm lang steeltje dat vrij dikwijls lateraal ingeplant is.

Sterigmen: tot 10 µm hoog, fors, driehoekig met brede basis, dicht bij elkaar geplaatst en mekaar basaal rakend zonder tussenruimte.

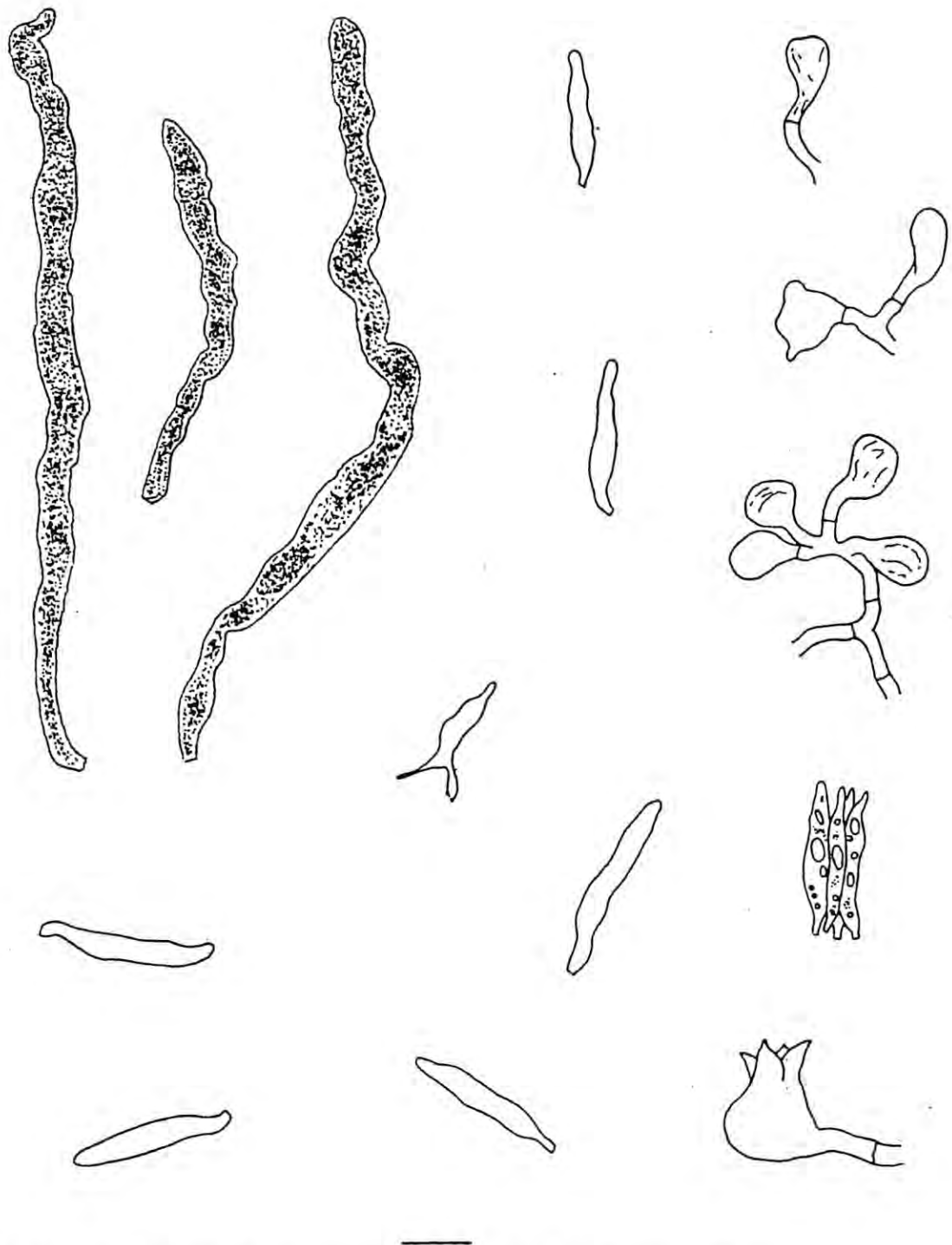
Sporen: slank spoelvormig, 20-30 x 3,5-5 µm, met licht golvende rand, wat versmallend en geknikt in de buurt van de stompe apiculus, soms in tetraden gebundeld wegens de dicht bij mekaar staande sterigmen; vormen secondaire sporen.

Onderzocht materiaal: KV98.09.26.16, Nismes (Provincie Namen), IFBL: J5.41.32; op dode tak van *Pinus sylvestris*.

Bespreking

De soort werd oorspronkelijk beschreven door Hauerslev (1976) en op basis van de tremelloïde basidiën en de gespenloze septen in het genus *Sebacina* geplaatst onder de naam *S. pulverulenta*.

Na het bestuderen van verschillende collecties uit Zuid-England en de Kanaal-Eilanden kwam P. Roberts (1998) tot de conclusie dat deze soort niet congenerisch was met *Sebacina incrustans*, de type soort van het geslacht *Sebacina*. De twee kenmerken

Probasidiën, basidie, tetrade van sporen en gloeocystiden. Maatstreep = 10 μ m.

waarop P. Roberts zich baseert om een nieuw genus te creëren zijn ten eerste de niet of slechts gedeeltelijk gesepteerde tremelloïde basidiën en ten tweede de aanwezigheid van gloeocystiden.

Het onderzocht materiaal uit Nismes beantwoordt volledig aan de door de bovenstaande auteurs gegeven beschrijvingen. Wel werden er in deze collectie vrij weinig mooi gevormde basidiën gevonden, vele bleken gecollabeerd. Eenmaal werd een basidie met

ogensijnlijk vier normale septen gevonden. Mogelijk berust deze waarneming echter op een verkeerde interpretatie van een septenachtige rimpeling door een beginnende collaberings van de basidie en bij een nacontrole van het bestudeerde insluitpreparaat kon die bewuste basidie niet meer gevonden worden. De cystiden bleken iets langer te zijn dan die opgegeven door Hauerlev (tot 140 μ m) en P. Roberts (tot 120 μ m). Van de twee door Hauerlev vermelde vondsten was er één op *Pinus*. Van de vijf

door P. Roberts bestudeerde collecties waren er vier op loofhout en één vermoedelijk op *Cupressus*.

Hauerslevia pulverulenta behoort tot een groep van macroscopisch onopvallende korstzwammetjes, soms slechts zichtbaar bij schuine belichting van het substraat. In het Nederlandse taalgebruik werd deze groep van zwammen bedacht met de naam "Wasjes". Zo zou de boven beschreven soort kunnen doorgaan als een "Poederig gloeocystidenwasje".

Met het verdwijnen van *H. pulverulenta* uit het genus *Sebacina*, nadat ook reeds de genera *Ceratobasidium*, *Endoperplexa*, *Microsebacina* en *Serendipita* [Roberts (1993)] werden afgescheiden, wordt de lijst van dit geslacht in Jülich (1984) alsmat kleiner en zal uiteindelijk beperkt blijven tot een paar soorten die in zeer nauw verband staan met *S. incrustans* en

S. epigaea.

Met dank aan E. Vandeven voor het bezorgen van gegevens uit Funbel, de gegevensbank van K.A.M.K.

Literatuur

- HAUERSLEV K. (1976) – New and rare Tremellaceae on record from Denmark. *Friesia* **11**: 94-115.
- JÜLICH W. (1984) – Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze. Kleine Kryptogamenflora. Band II b/1.
- ROBERTS P. (1993) – *Exidiopsis* species from Devon, including the segregate genera *Ceratobasidium*, *Endoperplexa*, *Microsebacina* and *Serendipita*. *Mycol. Res.* **97**: 467-478.
- ROBERTS P. (1998) – *Hauerslevia*: A new genus in the effused Heterobasidiomycetes. *Cryptog. Mycol.* **19**: 277-280.

De 8ste Vlaamse Mycologendag op 20 maart 1999

Judith De Keyser

De Vlaamse Mycologendag ging dit jaar door in het auditorium van de Limburgse Universiteit te Diepenbeek. Na de traditionele koffie en verwelcoming door Luc Lenaerts werd de dag geopend door Mieke Verbeken die ons meedeelde dat een monografie over Melkzwammen in voorbereiding is in samenwerking met M.E. Noordeloos en O. Van de Kerckhove. In dit werk zal vooral de nadruk gelegd worden op veldwerk, soorten-afbakening, typebeschrijving, nomenclatuur en classificatie. We kijken natuurlijk uit naar dit werk, maar zullen nog een tiental jaren geduld moeten oefenen.

Hierna kregen we een geanimeerd verslag van Roger Langendries over het zoeken van Truffels en het verhandelen ervan in de Périgord en de Dordogne waarbij we zeker onthouden dat het met 300 kg zware varkens moeilijk truffelzoeken is.

Dit was een opkikkertje vóór de zwaardere uiteenzetting van Bernard Declercq over het genus *Coccomyces*, Ascomyceten, orde Rhytismatales. Dit genus is lang in de vergeethoek gebleven en er is weinig (bruikbare) literatuur hieromtrent, zodat opgeroepen werd dit genus wat meer aandacht te geven.

Hierna deed Herman Mervielde op zijn beurt een oproep aan de geïnteresseerden in de Aphyllophorales om aan de sluiten bij de werkgroep Cristella. Deze werkgroep vond zijn ontstaan in Nederland, waar hij in 1997 in Helmond werd opgericht door Henk Lammers. Men kan echter ook aansluiten bij

de werkgroep in België. Het doel is vooral: nauwkeurige determinaties; nadeterminatie van bestaande collecties; beschrijving van nieuwe vondsten en controle in de literatuur; het samenbrengen van specialisten en amateurs; de publicatie van vondsten, lezingen en gezamenlijke excursies.

Na de lunchpauze werden een aantal groepsfoto's genomen. Hopelijk is er minstens één van gelukt.

De algemene vergadering van VMV werd snel afgevoerd. André De Kesel en Bert Van Holen vervolgden alras (Mycolim slaagde er wonderwel in binnen het tijdschema te blijven) met een verslag over inventarisatie en biomonitoring van de mycoflora in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In verband met de Rode Lijst gaf Ruben Walleyen ons een inzicht in het onderscheid tussen verdwenen, sterk bedreigde, bedreigde, kwetsbare, gevoelige en achteruitgaande soorten fungi in Vlaanderen. Dezelfde spreker vervolgde met *Leccinum*, genus van het jaar 1998, waarbij vooral werd ingegaan op het verschil tussen *L. quercinum* en *L. aurantiacum*. Gezien het geen denderend *Leccinum*-jaar was werd vervolgd met enkele vondsten in plantsoenen zoals *Sropharia rugosoannulata*, *Anthurus archeri*, *Squamanita odorata* om te eindigen met *Auriculariopsis ampla* op..... tuinstoelen.

André de Haan stelde ons duidelijk en uitgebreid, zoals we van hem gewoon zijn, het genus van 1999,

Galerina voor, waarbij hij ons een goed inzicht gaf in de algemene kenmerken van dit genus. Hij stelde een macroscopische sleutel voor, opgesteld door Jean Lachapelle en vertaald door Pascale Holemans naar het Nederlands en een microscopische sleutel, opgesteld door hemzelf (ondertussen reeds beproefd en goed bevonden).

Hierna werd hij waardig opgevolgd door dochter Myriam die ons vergastte op een diareeks over nivicole-Myxomyceten, ofte myxo's gevonden op de sneeuwrens. Dit was ongeveer een herhaling van de diareeks zoals zij deze had voorgesteld in het RUCA in Antwerpen op dinsdag 9 maart, waarbij opviel dat deze lezing er bij herhaling alleen maar boeiender om werd.

P. Van der Veken liet ons (zolang het diatoestel er zin in had) enkele markante vondsten van het jaar 1998 zien, zoals *Hypholoma tuberosum* (zie Jaarboek VMV 3); *Psathyrella microrrhiza*; *Mutinus ravenelii*; *Collybia luxurians*; *Panaeolus subbalteatus* gevonden in Zwijnaarde; *Boletus impolitus* op kalkmortel; *Psilocybe coprophila*...

Frans Dielen kwam ons even de lepenzwam [*Hypsizygus (Lyophyllum) ulmarius*] voorstellen gevonden op ...jawel, lep en dit in de Zoo van Antwerpen, waarbij hij ons ook de microscopie meegaf. Tot hier toe werden slechts een 5-tal vondsten vermeld waarvan de meeste uit de jaren 30 en 40.

De laatste opmerkelijke vondst werd ons geanimeerd gebracht door Hugo Vanderlinden over *Vibrissea truncorum*, een Ascomyceet(je) dat groeit op plantenresten in snelstromend water. Voor degenen die niet aanwezig waren ga ik het hilarisch verhaal niet herhalen, maar je moet het hem bij gelegenheid zelf maar eens vragen.

Hierna volgde nog een afscheidswoord door Luc Lenaerts en P. Van der Veken waarmee deze gonzende dag met zwier werd afgesloten. Proficiat Mycolim en Likona, Luc Lenaerts en alle mensen die samengewerkt hebben om deze dag aangenaam en leerrijk te maken en het moet nog eens gezegd....de timing was perfect.

Over onze dinsdagavonden

De adviesraad

Zoals alles op deze wereld verandert, evolueerden ook onze K.A.M.K-dinsdagavonden, van de vroegere 2de en 4de voordrachtavonden via de ondertussen afgewerkte microscopie cursus, op de 1ste en 3de dinsdagen, tot de huidige wekelijkse "educatieve" avonden. Ook de activiteiten op deze avonden zijn mee geëvolueerd en zijn, na het starten van de adviesraad, juni 1998, in een min of meer vast rooster ingepast. Zoals u in AMK Mededelingen 98.2 kon lezen worden de 1ste en de 3de dinsdag, de determinatieavonden, besteed aan opleiding en begeleiding van nieuwe en/of minder ervaren leden en dit als logisch uitvloeisel van de microscopie cursus; op de 2de en 5de dinsdag komen de meer theoretische onderwerpen en diavoorstellingen aan bod en de 4de dinsdag wordt voorbehouden voor bestuurlijke vergaderingen zoals de, ondertussen goed ingeburgerde en efficiënte, adviesraad en de bestuursraad. Op de adviesraad van 27 april werd uitvoerig van gedachten gewisseld over de functie, inhoud en toekomst van onze voordracht- en determinatieavonden en werd de noodzaak aanvoeld dat:

voor de voordrachten

Er een duidelijke structuur met vaste onderdelen en een optimaal tijdsgebruik moet vastgelegd worden.

Voorgesteld werd een volgend tijdsrooster te hanteren:

19.30 u. – 20.00 u.: raadplegen bibliotheek; uitlezen van boeken.

20.00 u. – 20.15 u.: presentatie en korte determinatiesessie van aangebrachte paddestoelen.

20.15 u. – 20.25 u.: rapporteren over gedetermineerde soorten van de laatste excursies of eigen bijzondere vondsten.

20.25 u. – 20.30 u.: mededelingen door de voorzitter en introductie van de spreker(s) en onderwerp(en).

20.30 u.: start voordracht(en)

± 22.00 u.: einde voordracht.

at er voordrachtgevers moeten gerekruteerd worden uit de nieuwe generatie; dit kan gestimuleerd worden o.a. door het behandelen van verschillende onderwerpen, door meerdere sprekers, op één avond; waardoor de duur en de moeilijkheidsgraad van een verhandeling vermindert.

voor de determinatieavonden

De inzet en nodige tijd besteed aan het opleiden en begeleiden van nieuwe en minder ervaren leden, essentieel zijn voor de toekomst van onze kring en

behouden moeten blijven. Maar dat de begeleiding voor een deel moet overgenomen worden door de nieuwe generatie. Ook hier zal een gestructureerde manier van werken zorgen voor een maximum aan rendement en het behoud van de verzamelde informatie. Bij ontbreken van verse paddestoelen zal gewerkt worden met gedroogd materiaal en in de winterperiode worden:

- speciale technieken aangeleerd
- practica gehouden over een geslacht of groep
- determinatioefeningen gehouden
- onderdelen van de cursus herhaald

De 1ste dinsdag, als determinatieavond, zal hieraan besteed worden.

Er wordt sterk de noodzaak gevoeld om tijd vrij te maken waarin:

- persoonlijke mycologische interesses met andere leden kunnen besproken worden,
- moeilijkheden bij kritische determinaties in groep behandeld worden,
- meer uitgewerkte discussies over mycologische onderwerpen kunnen gevoerd worden.
- speciale technieken gedemonstreerd en uitgeprobeerd worden,
- zo gewenst, de bijeenkomsten van de verschillende werkgroepen kunnen plaats vin-

den.

Dit zal de integratie van geïnteresseerden vergemakkelijken.

Op deze avonden, die de naam **practicum-avonden** krijgen en waarvoor de 3de dinsdag wordt voorbehouden, is uiteraard iedereen welkom en kan men aansluiten bij een van de groepsactiviteiten of zich in eigen interessegebieden verdiepen (determinaties, raadplegen bibliotheek, inoefenen aangeleerde technieken, enz.); hulp daarbij is steeds in de buurt.

Verder wordt er gedacht aan een doorlopende **taxonomie-cursus** waarin systematisch alle paddestoelenfamilies en -geslachten kort behandeld worden. Het idee rijpt om hieraan bij het begin van **elke determinatieavond** telkens 15 minuten te wijden.

Samengevat ziet de dinsdagavondrooster er maandelijks als volgt uit:

1ste dinsdag: determinatieavond; beginuur 19.30 u.

2de en 5de: voordrachtavond.

3de dinsdag: practicum-avond.

4de dinsdag: adviesraad of bestuursraad.

Deze regeling gaat in vanaf september 1999.

Educatieve avonden

De bijeenkomsten gaan door in het verenigingslokaal, de Bioruimte van het RUCA, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen, aanvang telkens om 20 uur, tenzij anders vermeld. Vóór iedere vergadering is er vanaf 19.30 uur gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenuen.

dinsdag 6 juli	Determinatieavond	19.30 u	
dinsdag 13 juli	Mycovaria		K. Van de Put
dinsdag 20 juli	Determinatieavond	19.30 u	
dinsdag 27 juli	Adviesraad: vorm en inhoud van practicum- en determinatieavonden.		
dinsdag 3 augustus	Determinatieavond	19.30 u	
dinsdag 10 augustus	De Lepiota's van de werkweek '98		J. De Keyser
dinsdag 17 augustus	Determinatieavond	19.30 u	
dinsdag 24 augustus	Raad van bestuur		
dinsdag 31 augustus	(S)tobbig gezwam		J. De Sutter & J. Werts
	De glimmerinktzwam		A. De Haan
dinsdag 7 september	Determinatieavond	19.30 u	
dinsdag 14 september	Onze Plooirokjes		J. Volders

Zomer- en najaarsexcursies 1999

Bijeenkomst voor de excursies telkens om **9.45 uur** tenzij anders vermeld is. Enkel deelnemen aan een namiddagexcursie is mogelijk na afspraak met de contactpersoon. Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen.

- Zondag 1 augustus **Lummen "Kasteelpark + Tiewinkel"**. Bijeenkomst aan de kerk van Lummen.
Contactpersoon: H. Vanderlinden Tel: 013/52.14.54
- Zondag 8 augustus **Niel "Kleiputten"**. Bijeenkomst op de baan iets voor de kerk van Niel. Bereikbaar via de A12. Contactpersoon: J. De Keyser Tel: 03/844.67.27
- Zaterdag 14 augustus **"Averegten" te Hallaar**. Bijeenkomst op parking Boonmarkt P2 van het domein. Bereikbaar via de N10 Lier-Aarschot. Afslaan richting Itegem, spoorweg overrijden, na ongeveer 2,5 km rechts afslaan (links van de weg staat een kapel, deze is echter moeilijk te zien) vanaf dit kruispunt staan wegwijzers naar het domein.
Contactpersoon: J. Van de Meerssche 03/449.71.54
- Zondag 22 augustus **"Zevenbergenbos" te Ranst**. Bijeenkomst aan de kerk van Ranst centrum. Bereikbaar via N116 of Bus 42. Contactpersoon: Fr. Dielen Tel: 03/353.16.21
- Zondag 29 augustus **"Meerdaalbos" en de "Zoete Waters" te Oud-Heverlee**. Bijeenkomst aan de parking Zoete Waters. Bereikbaar vanaf de ring rond Leuven (R23) via N25 richting Namen, te Heverlee rechts afslaan richting Oud-Heverlee / Waver. De vijvers de Zoete Waters liggen ongeveer 3 km voorbij het centrum van Oud-Heverlee, links van de weg. Contactpersoon: S. Terclavers Tel: 016/22.14.09
- Zaterdag 4 september **Tervuren**. Bijeenkomst tegenover de ingang van het Museum voor Midden-Afrika. Bereikbaar via de ring rond Brussel, uitrit 1, dan de N3 richting Tervuren-Leuven. Contactpersoon: M. de Haan Tel: 03/666.91.34
- Zaterdag 11 september **Munsterbilzen**. Bijeenkomst om **9.30 uur** aan de kerk van Munsterbilzen. Deze excursie is een organisatie van de VMV.
Contactpersoon: L. Lenaerts Tel: 013/52.34.99
- Van 17 tot en met 24 september werkweek te Oignies-en-Thiérache.
- Zaterdag 18 september **Nismes**. Bijeenkomst aan de kerk te Nismes. Bereikbaar via de A12 naar Brussel en de E19 naar Charleroi. Via de ring van Charleroi naar de N5 richting Philippeville. Even voorbij Mariembourg de N939 naar Nismes.
Contactpersoon: J. Volders Tel: 014/54.91.44
- Zondag 26 september **"De Langendonken" te Herselt**. Bijeenkomst aan de kerk van Herselt. Bereikbaar via E313 tot uitrit 22 dan N152 via Olen en Zoerle Parwijs
Contactpersoon: J. Volders Tel: 014/54.91.44

- Zondag 3 oktober **"Zoniënwood" te Watermaal-Bosvoorde.** Bijeenkomst op de parking aan de Tambourdreef. Vanaf E19 of A12 ring rond Brussel nemen richting Zaventem, verder doorrijden richting Charleroi. Twee tunnels doorrijden. Te Groenendaal rechts naast de derde tunnel rijden. Voor de spoorwegbrug rechts afslaan. Na iets meer dan 3 km (onderweg splitst de weg in V-vorm, neem rechts) rechts afslaan, de Buksboomstraat in, na ongeveer 600 m begint rechts de Tambourweg. De parking ligt aan de bo
Contactpersoon: J. Lachapelle Tel: 02/476.09.10
- Zaterdag 9 en zondag 10 oktober Paddestoelententoonstelling in de lokalen van Kindervreugd in het Peerdsbos te Brasschaat. Bereikbaar via N1 of bussen 63 en 64. Openingsuren van 10 tot 17 uur.
Contactpersoon: Fr. Dielen Tel: 03/353.16.21
- Zondag 17 oktober **Vlaamse paddestoelenkijdag** Verdere informatie: zie blz.60.
- Zaterdag 23 oktober **Haasrode** Samenkomst om 9.30 uur op de parking in de omgeving van Bremberg. Te bereiken via het centrum van Haasrode, vanaf hier de witte plaatjes "Bremberg" volgen. Deze excursie is een organisatie van de VMV.
Contactpersoon: R. Langendries Tel: 016/25.49.41
- Van 1 tot 3 november **Belgische kust met verblijf te Oostduinkerke.** Meer informatie komt in het volgend nummer van AMK Mededelingen.
Contactpersoon: P. Van der Veken Tel: 09/222.93.24
- Zondag 7 november **"Schietveld" Brasschaat.** Bijeenkomst aan de kerk van Wuustwezel.
Contactpersoon: A. Lemouche Tel: 03/651.58.65
- Donderdag 11 november **Westmalle (omgeving Lizzie Marsily).** Bijeenkomst op de parking van het St. Pauluskerkje op de N12 Antwerpen Turnhout (tegenover discotheek), ongeveer 400 m voorbij de Trappistenabdij. Bereikbaar met bus 41.
Contactpersoon: J. Van de Meerssche Tel: 03/449.71.54
- Zaterdag 13 november **"Prinsenveld" Retie.** Halve dag excursie, namiddag gezellig samenzijn. Bijeenkomst op de parking van het domein. Bereikbaar via E313, afslag E34 richting Eindhoven, neem afrit 25 Turnhout Oost, dan de N18 richting Retie en daar de N118 richting Geel. Ongeveer 4 à 5 km verder aan uw rechterkant ingang Prinsenveld.
Contactpersoon: R. Van Gompel Tel: 014/54.71.22

Excursies van de Cortinarius-werkgroep

Samenkomst om 9.30 uur tenzij anders vermeld.

Zondag 5 september Walenbos te Houwaart. Samenkomst aan de kerk te Houwaart.

Zondag 12 september Lummen Tiewinkel. Samenkomst aan de kerk van Lummen

Weekend 2 / 3 oktober Nederland Samenkomst Flevopolders (Meer informatie in het volgende nummer).

Zaterdag 16 oktober Wingene. Samenkomst E40 afrit Aalter

Zondag 24 oktober Stroppers in De Klinge. Samenkomst aan de kerk van Het Kalf

Zaterdag 6 november Tessenderlo. Samenkomst aan de kerk te Tessenderlo

Bij deelname gelieve vooraf telefonisch contact op te nemen met J. Volders - Tel: 014/54.91.44 of A. de Haan - Tel: 03/666.91.34.

Excursies van de Russula-werkgroep.

Zaterdag 28 augustus Watermaal Bosvoorde Samenkomst 9.45 u. Parking Graafdreef (naast renbaan) bij kruising met Verdrongen kinderdreef en Tumuldreef. Zowel vóór- als namiddagwandeling vertrek van dezelfde plaats. Pick-nick meebrengen Gids: J. Lachapelle

Opbelexcursies:

Zaterdag 31 juli Kortenberg

Zondag 12 september Wortel

Telkens in de voormiddag de wandeling met na de middag mogelijkheid tot verdere determinatie van de vondsten in het RUCA. Zowel plaats als datum kunnen wijzigen volgens weersgesteldenis van het ogenblik. Voor afspraak: G. Le Jeune Tel.03/658.54.31.

Excursielijst Vlaamse paddestoelenkijdag KAMK - 17 oktober 1999

Aanvang telkens om 14 uur, behalve te Kalmthout waar rondleidingen zijn vanaf 10 uur. Ook in andere delen van Vlaanderen zijn er die dag geleide wandelingen. De lijst hiervan zal gepubliceerd worden in de VMV-folder.

Arboretum te Kalmthout	Bijeenkomst : ingang Arboretum Kalmthout. Bereikbaar via afrit 4 (St.-Job-in-'t Goor/Kalmthout), volg N117 richting Kalmthout-Essen. In Kalmthout wegwijzers (Arboretum-Kalmthout) volgen. Gelegen vlakbij het station van Kalmthout Centrum. Gidsen: A. de Haan - J. Werts - J. De Sutter.
Weelde statie	Bijeenkomst aan de ingang van het reservaat. Bereikbaar via het kruispunt van Weelde-statie richting Merksplas. Gidsen: H. Hendrickx - J. Gelderblom.
Meise "Nationale plantentuin Domein van Bouchout"	Bijeenkomst aan de hoofdingang van het domein. Gidsen: A. De Kesel - B. Vanholen
Zevenbergenbos te Ranst	Bijeenkomst aan de kerk van Ranst. Bereikbaar met bus 42. Gidsen: Fr. Dielen - E. De Meyer.
Prinsenpark te Retie	Bijeenkomst op de parking van het domein. Gidsen: J. Volders - R. Van Gompel - E. Vaes
Rivierenhof te Deurne	Bijeenkomst aan de Ruggevelddaan te Deurne (Parking gelegen over de ijspiste) Gidsen: J. Schavey - P. Holemans
Schildehof te Schilde	Bijeenkomst aan het einde van de Bellevuedreef aan de hoofdingang van het park. Gidsen: G. Le Jeune - J. De Keyser - J. Van de Meerssche
Vrijbroekpark te Mechelen	Bijeenkomst aan het educatief centrum van het park. Gidsen: C. Van den Broeck - M. Claes
Antwerpen Linkeroever	Bijeenkomst aan de terminus van trams 2-3-15 op de parking tegenover de verkeerslichten aan het einde van afrit 6 (eerste afrit na de Kennedytunnel vanuit Antwerpen). Gidsen: A. Jacobs - F. Moorthamer
Zoerselbos te Zoersel	Bijeenkomst achter op de parking van de Selfmade aan de Rodendijk te Zoersel Gidsen H. De Meulder - A. Lemouche
Kleiputten te Niel	Bijeenkomst aan het voetbalplein van Niel Gids: J. Moens

Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring

De Antwerpse Mycologische Kring werd opgericht in 1946. In 1963 werd het een vereniging zonder winstgevend doel. Zij heeft als doel de mycologie te bevorderen. De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring organiseert hiertoe excursies, vergaderingen, voordrachten, determinatieavonden, werkweken, demonstratiedagen, tentoonstellingen. Er wordt driemaandelijks een tijdschrift uitgegeven, AMK Mededelingen. Op onregelmatige tijdstippen verschijnt Sterbeekia, een publicatie genoemd naar de Antwerpse priester, mycoloog, kruidkundige en architect, Franciscus Van Sterbeek (1630-1693).

In 1991 werden AMK Mededelingen en Sterbeekia bekroond met de Emiel Van Rompaeyprijs voor floristiek. Er wordt systematisch een gegevensbestand bijgehouden over de verspreiding van paddestoelen in ons land.

De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring onderhoudt ook contacten met andere mycologische verenigingen in binnen- en buitenland. De K.A.M.K. is erkend door de Vlaamse Mycologen Vereniging.

De K.A.M.K. bezit een bibliotheek, die ondergebracht is in het verenigingslokaal, de Bioruimte van het RUCA, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen. Alle leden kunnen hieruit boeken ontlenuen.

Het lidgeld bedraagt 500 BEF per jaar. Betaling kan geschieden door overschrijving op bankrekening nr. 320-4183209-57 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w, te Antwerpen. Buitenlandse leden betalen 550 BEF indien een eurocheque ten voordele van de Antwerpse Mycologische Kring naar André Jacobs, Lode Zielenslaan 35 bus 7 te B-2050 Antwerpen, gestuurd wordt. Bij overschrijving vanuit het buitenland van het lidgeld op postrekening nr. 000-1415744-29 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w., te Antwerpen moet 610 BEF betaald worden.

KAMK publicaties en reagentia voor microscopie

Bij Emile Vandeven kunnen oude nummers van AMK Mededelingen verkregen worden en de poster "Vier seizoenen paddestoelen", met 52 reproducties van de prachtige aquarellen van Omer Van de Kerckhove.

Raad van bestuur van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring v.z.w.

voorzitter: Dielen Frans, Schawijkstraat 29, 2520 Ranst, tel.: 03/353.16.21

ondervoorzitter: de Haan André, Bezemheidelaan 6, 2920 Kalmthout, tel.: 03/666.91.34

secretaris: Van de Put Karel, Herentalsebaan 149, 2100 Deurne, tel.: 03/366.37.26

schatbewaarder: Jacobs André, Lode Zielenslaan 35 bus 7, 2050 Antwerpen, tel.: 03/219.02.78

bibliothecaris: Schavey Jean, Basseliersstraat 54, 2100 Deurne, tel.: 03/322.54.52

andere bestuurders:

Le Jeune Guy, Beemdenlaan 67, 2900 Schoten, tel.: 03/658.54.31

Lenaerts Luc, Fonteinstraat 8, 3560 Lummen, tel.: 013/52.34.99

Noten Leo, Oude Watertorenstraat 17, 3930 Hamont, tel.: 011/44.57.46 of 011/61.12.62

Vandeven Emile (ledenadministratie, secretariaat paddestoelenkartering), Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde, tel.: 02/267.74.18

Volders Jos (samenstellen excursieprogramma), Weverstraat 9, 2440 Geel, tel.: 014/54.91.44

Walléyn Ruben (redactie Sterbeekia), Predikherenstraat 37, 8750 Wingene, tel.: 051/65.89.80